

**Azərbaycanda
ali məktəblərə
qəbul
qaydaları
dəyişir**

yazısı səh.2-də

Qurucusu: Rauf Arifoğlu Gündəlik qəzet 15-17 sentyabr 2018-ci il Şənbə № 194 (7083) Qiyməti 60 qəpik

Gündəm

Bu gün Bakıda möhtəşəm parad keçiriləcək

Paytaxtımızın işğaldan azad edilməsinin yüz illiyi təntənəli şəkildə qeyd olunacaq

yazısı səh.3-də

Qarabağ mitinqində iqtidar və müxalifət bir araya gələ bilər

yazısı səh.7-də

Rusiyaya yeni sanksiya dalğası - digər ölkələr də hədəfdə

yazısı səh.8-də

İranda milyardlıq layihədən çıxan "Total" rəhbərliyi Bakıda

yazısı səh.5-də

Aşura əslində necə olmalıdır...

yazısı səh.6-də

Qarabağ veteranı xəstə qızının müalicəsi üçün kömək istəyir

yazısı səh.10-də

Hələ də 10 milyon olmamağımızın səbəbləri...

yazısı səh.11-də

Dollar kreditləri vətəndaşları da bezdirib, bankları da...

yazısı səh.10-də

Eks-məhkumları yenidən cinayətə sövq edən amillər

yazısı səh.13-də

Qida Təhlükəsizliyi Agentliyi sahibkarlara xəbərdarlıq etdi

yazısı səh.10-də

Qohum nikahlarının çoxluğu əngəlli uşaqların sayını artırır - SOS

yazısı səh.15-də

Lampa dəyişmək istəyən gənci "tok" vurub öldürdü

yazısı səh.14-də

ERMƏNİSTAN VƏTƏNDƏŞ MÜHARİBƏSİ ƏRƏFƏSİNDƏ

İşğalçı ölkənin baş naziri keçmiş prezidentin açıq təhdidləri ilə baş-başa qalıb; Kreml ona dirəniş göstərən erməni baş naziri yerində oturtmaq üçün "Robert kartı"na əl atıb; **politoloq**: "Köçəryanın arxasında həm Rusiya var, həm də Qarabağ klani"

yazısı səh.9-də

ABŞ Xəzər konvensiyasına qarşı olub-səfirdən sensasion iddia

Rusiyani danışıqlarda təmsil edən xüsusi səfir deyib ki, ABŞ sonadək konvensiyanın imzalanmasına təsir etmək istəyib

yazısı səh.5-də

Əhməd Qəşəmoğlu:
"Dəhşətli cinayətlərin əsas səbəbi mənəvi dəyərlərə lazımı qədər önəm verilməməsidir"

yazısı səh.12-də

İsrail müdafiə nazirinin 5 günlük Bakı səfəri-niyə məhz indi?

yazısı səh.4-də

Müxalifət düşərgəsində İlqar Məmmədov qovğası

yazısı səh.6-də

Prezident Bayıl-Bibiheybət-Lökbatan kollektorunun inşasına 3 milyon manat ayırdı

Prezident İlham Əliyev Bayıl-Bibiheybət-Lökbatan kollektorunun inşası ilə bağlı tədbirlər haqqında sərəncam imzalayıb. Virtualaz.org-un məlumatına görə, sərəncamda deyilir ki, əhalinin keyfiyyətli içməli su, eləcə də kanalizasiya xidmətləri ilə təmin edilməsi sosial siyasətin əsas hədəflərindəndir.

Bu baxımdan, respublikanın bütün regionlarında yerləşən yaşayış məntəqələrində su təchizatı və kanalizasiya sistemlərinin yenidən qurulması və təkmilləşdirilməsi, əhaliyə göstərilən xidmətlərin sabitliyinin və keyfiyyətinin artırılmasına xidmət edən layihələrin icrası müvəffəqiyyətlə davam etdirilir. İcra olunan layihələr çərçivəsində kanalizasiya sisteminin genişləndirilməsi və yenidən qurulması istiqamətində mövcud kanalizasiya şəbəkə və qurğularının cari təmiri, təmizlənməsi, təftişi, yeni kanalizasiya kollektorlarının inşası işlərinə xüsusi diqqət yetirilir.

Sərəncamda qeyd edilir ki, Bakı şəhərinin Bayıl, 20-ci sahə, Şıx qəsəbələrində formalaşan tullantı sularının nəql edilməsi, Bakı körfəzinə dənizkenarı zonadan tullantı sularının axmasının qarşısını almaq üçün Bayıl-Bibiheybət-Lökbatan kollektorunun inşası məqsədi ilə Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2018-ci il 22 yanvar tarixli 3593 nömrəli sərəncamı ilə təsdiq edilmiş "Azərbaycan Respublikasının 2018-ci il dövlət büdcəsində dövlət əsaslı vəsait qoyuluşu (investisiya xərcləri) üçün nəzərdə tutulan vəsaitin bölgüsü"nün 1.84-cü bəndində göstərilmiş məbləğin 3 milyon manatı "Azərsu" Açıq Səhmdar Cəmiyyətinə ayrılır.

Maliyyə Nazirliyinə sərəncamda göstərilən məbləğdə maliyyələşməni təmin etmək tapşırılıb.

Nazirlər Kabineti sərəncamdan irəli gələn məsələləri həll edəcək.

Borca görə axtarılda olan 71 nəfər saxlanıldı

Sentyabrın 13-dən 14-dək daxili işlər orqanlarında qeydə alınmış cinayət və hadisələr haqqında statistik məlumat açıqlanıb. Daxili İşlər Nazirliyindən verilən məlumata görə, respublikanın daxili işlər orqanları tərəfindən gün ərzində 98 cinayət faktı qeydə alınıb, onların da 20-i "isti izlər"lə açılıb. Əvvəlki dövrlərdən bağlı qalmış 22 cinayətin açılması təmin olunub.

Axtarılda olduğuna görə ümumilikdə 78 nəfər, o cümlədən mülki-hüquqi öhdəliklərin icrasından yayındığına görə 2 nəfər, borclu şəxs qismində axtarılda olan 71 nəfər saxlanılaraq aidiyyəti üzrə təhvil verilib.

Respublikanın avtomobil yollarında 2 yol-nəqliyyat hadisəsi baş verib, nəticədə 1 nəfər ölüb, 2 nəfər xəsarət alıb.

Daxili işlər orqanları əməkdaşlarının həyata keçirdikləri əməliyyat-axtarış tədbirləri nəticəsində narkotiklərlə əlaqəli 7, qanunsuz saxlanılan silah-sursatla bağlı 1 fakt müəyyən edilib.

Cinayət törətməkdə şübhəli bilinən 38 nəfər saxlanılıb.

Qanunsuz ov edən 35 nəfər tutulub

Ekologiya və Təbii Sərvətlər Nazirliyinin (ETSN) əməkdaşları tərəfindən "Ovçuluq haqqında" və "Heyvanlar aləmi haqqında" Azərbaycan Respublikası qanunlarının tələblərinə riayət olunması vəziyyətinin araşdırılması məqsədilə mütəmadi reydlər keçirilir.

ETSN-dən virtualaz.org-a verilən məlumata görə, 2018-ci ilin son üç ayı ərzində keçirilən reydlər zamanı respublika ərazisində icazəsiz ov edən 35 nəfər saxlanılıb. Onlardan 29 ov tüfəngi, patron və müxtəlif ov alətləri götürülüb.

Təqsirkarlara qarşı protokollar tərtib edilərək ümumilikdə 40 441 manat məbləğində cərimə tətbiq olunub.

Azərbaycanda ali məktəblərə qəbul qaydaları dəyişir - nazirdən açıqlama

Buraxılış və qəbul imtahanlarının yeni modelinin detallarını açıqlanıb. Oxu.Az-ın məlumatına görə, bu barədə təhsil naziri Ceyhun Bayramov məlumat verib.

Nazirin sözlərinə görə, "Təhsildə keyfiyyət ili"ndə əldə olunan müsbət dinamikanın qorunub-saxlanılması və mahiyyətə inkişafyönlü tədbirlərin 2018-2019-cu dərs ilində də davam etdirilməsi məqsəduyğun hesab olunub:

"Hazırda Dövlət İmtahan Mərkəzi ilə sıx əlaqəli şəkildə gələnlə qəbul imtahanlarının yeni formatı istiqamətində əməkdaşlıq edilir. Qısa olaraq, yeni modelin mahiyyəti bundan ibarətdir ki, abituriyent bəli buraxılış imtahanı və qəbul imtahanında topladığı balların cəmi olaraq hesablanacaq.

Belə ki, I mərhələdə (bu-

raxılış imtahanında) abituriyentlər üç fəndən (ana dili, riyaziyyat, xarici dil) maksimum 300 bal, II mərhələdə (qəbul imtahanında) isə üç fəndən (ixtisas qruplarına uyğun) maksimum 400 bal olmaqla, cəmi 700 bal toplaya bilərlər".

Ceyhun Bayramov bildirib ki, yeni modelə əsasən, ali təhsil müəssisələrinə qəbul olunmaq istəyən məzunlar

daha az sayda fəndən imtahan verirlər və verdikləri hər bir imtahanın onların həyatına təsiri olur:

"Əvvəlki illərdə məzunlar eyni fəndən iki dəfə imtahan verməli olsalar da, bu imtahanlardan yalnız qəbul imtahanı məzunun gələcək həyatına təsir edirdi. Əvvəlki illərdə olduğu kimi, imtahanlar Dövlət İmtahan Mərkəzi tərəfindən keçiriləcək".

Bakıda çörəkdə təhlükəli xəstəlik aşkarlandı

Azərbaycan Respublikasının Qida Təhlükəsizliyi Agentliyi (AQTA) tərəfindən Bakı şəhərində fəaliyyət göstərən çörək istehsalı müəssisələrində keçirilən monitorinq zamanı bir sıra nöqsanlar aşkarlandı.

Virtualaz.org-un məlumatına görə, həyata keçirilən tədbirlər zamanı agentliyin əməkdaşları tərəfindən çörək istehsalı müəssisələrindən çörək və çörəyin istehsalında xammal kimi istifadə olunan un məhsullarından nümunələr götürülərək, Azərbaycan Qida Təhlükəsizliyi İnstitutunun sınaq laboratoriyalarına göndərilib.

Aparılmış sınaq nümunələrinin nəticələrinə əsasən, Səbail rayonu, Badamdar qəsəbəsi, Ə.Nəzərov küçəsi 4 ünvanında fəaliyyət göstərən fiziki şəxs Muradov İlqar Nizami oğluna məxsus, Xətai rayonu, Neapol küçəsi 23 ünvanında fəaliyyət göstərən "Xətai-3" Kommersiya İstehsalat Mərkəzinə məxsus, Binəqədi rayonu, Biləcəri qəsəbəsi Biləcəri şosesi ev 25 ün-

vanında fəaliyyət göstərən "31 sayılı çörəkbişirmə müəssisəsi" MMC-yə məxsus, Binəqədi rayonu, Binəqədi qəsəbəsi, Binəqədi şosesində fəaliyyət göstərən "Baker Azərbaycan" MMC-yə məxsus və Xətai rayonu, S.Əhmədov küçəsi 6 ünvanında fəaliyyət göstərən fiziki şəxs Əsədov Ehtiram Hüseynbala oğluna məxsus çörəkbişirmə müəssisələrində istifadə olunan unda kartof xəstəliyi, digər müəssisələrdə isə istehsal olunan çörək nümunələrinin normativ texniki sənədlərin tələblərinə cavab vermədiyi aşkar olunub.

Kartof xəstəliyi aşkar olunan çörəkbişirmə müəssisələrində nöqsanların ətraflı araşdırılması, mezenterikus bakteriyalarının yayılmasının qarşısının alınması üçün tədbirlərin gücləndirilməsi məqsədilə yoxlama keçirilib və aşkar olunan nöqsanlarla bağlı həmin müəssisələr haqda yol verilmiş pozuntular aradan qaldırılanaqəd məhdudlaşdırıcı tədbirlərin tətbiqi barədə qərar qəbul edilib.

Həmin müəssisələr barəsində sanitariya normalarının və qaydalarının, gigiyena normalarının pozulmasına görə inzibati protokol tərtib olunub.

Digər müəssisələrdə aşkar olunmuş faktlar insan həyatı və sağlamlığına mühüm təhlükə yaratmadığından həmin müəssisə sahiblərinə aşkar olunmuş nöqsanların qısa müddətdə aradan qaldırılması və təkrar müayinələrin aparılacağı ilə bağlı xəbərdarlıq edilib.

Qəzet, jurnal və kitab əldə etməyin ən rahat yolu!

Siz sifariş edirsiniz, biz istədiyiniz ünvana çatdırırıq!

Xaricdə və Azərbaycanda nəşr olunan bütün qəzet və jurnallara abunə olmaq, həmçinin Rusiyada və Azərbaycanda nəşr olunan kitabları daha sərfəli qiymətə və daha qısa vaxt ərzində əldə etmək üçün sadəcə zəng etməyiniz kifayətdir.

Telefon: (012) 434 93 01

Yeni şəxsiyyət vəsiqələrinin verilməsinə başlanılıb

Sentyabrın 14-dən etibarən yeni nəsil şəxsiyyət vəsiqələrinin verilişi ərazi üzrə polis orqanlarının qeydiyyat və şəxsiyyət vəsiqəsi xidmətləri ilə yanaşı, Daxili İşlər Nazirliyinin (DİN) Baş Pasport Qeydiyyat və Miqrasiya İdarəsində də həyata keçiriləcək.

Bu barədə "Report" a DİN-in mətbuat xidmətindən bildirilib.

Bildirilib ki, Bakı şəhərində qeydiyyatda olan vətəndaşlar həftənin 6 günü saat 9-dan axşam saat 18:00-dək yeni nəsil şəxsiyyət vəsiqələri almaq üçün nazirliyin Baş Pasport Qeydiyyat və Miqrasiya İdarəsinə müraciət edə bilərlər.

Qeyd edək ki, yeni vəsiqələrə vətəndaşın yaşayış yeri üzrə qeydiyyatı, ailə vəziyyəti haqqında məlumatlar, habelə şəxsiyyət vəsiqəsi sahibinin biometrik fotosu və digər fərdi göstəriciləri özündə birləşdirən elektron daşıyıcı (çip) yerləşdirilir. Yeni nəsil şəxsiyyət vəsiqələrinin verilməsi məqsədilə Ədliyyə, Səhiyyə nazirliklərinin, Dövlət Miqrasiya, Səfərbərlik və Hərbi Xidmətə Çağırış üzrə Dövlət xidmətlərinin, Dövlət Əmlak Məsələləri Komitəsinin informasiya resurslarından istifadə edilməklə zəruri məlumat mübadiləsinin aparılması, həmçinin vəsiqə sahibinin gücləndirilmiş elektron imzasının Nəqliyyat, Rabitə və Yüksək Texnologiyalar Nazirliyinin Sertifikat Xidmətləri Mərkəzindən alınması üçün qarşılıqlı əlaqənin yaradılması təmin olunub.

Bu vəsiqələr digər ölkələrin müvafiq orqanları ilə biometrik informasiya mübadiləsinin tənzimlənməsində müstəsna əhəmiyyət kəsb edəcək.

Ankarada dörd İŞİD terrorçusu saxlanılıb

Türkiyənin paytaxtı Ankarada keçirilmiş əməliyyat nəticəsində İŞİD terror təşkilatının 4 üzvü saxlanılıb. Daha bir terrorçunun axtarıları davam etdirilir.

Əməliyyat zamanı bir sıra mənzildə axtarış aparılıb və həmin şəxslərin Suriyada qanunsuz birləşmələrin tərkibində iştirak etdiyini təsdiqləyən sənədlər və videomateriallar aşkar edilib.

Xatırladaq ki, bu ilin iyul ayında İstanbulda İŞİD-in 33 üzvü saxlanılmışdı.

Sentyabrın 14-də Bakının Sabunçu rayonunun Maşağa qəsəbəsindəki Savalan yaşayış massivində 28 nömrəli tam orta məktəbin açılış mərasimi olub.

AZƏRTAC xəbər verir ki, Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev açılış mərasimində iştirak edib.

Dövlətimizin başçısı məktəbin rəmzi açılışını bildiren lentı kəsdi.

Məktəbin direktoru Qənirə

Prezident daha bir məktəbin açılışında iştirak etdi

İlham Əliyev: "Bölgədə Azərbaycanın iştirakı olmadan heç bir layihə icra edilə bilməz"; bu gün Bilik günüdür

Əmircanova Prezident İlham Əliyevə yeni məktəb binasında yaradılan şərait barədə məlumat verib.

Sonra dövlətimizin başçısı məktəbin bir qrup müəllim və şagirdi ilə görüşüb.

Azərbaycan Prezidenti görüşdə çıxış edib.

Prezident İlham Əliyevin çıxışında deyib ki, bu məktəb sakinlərin xahişi ilə tikilib: "Mənə verilən məlumata görə, bu yaşayış massivində məktəb yox idi. Ona görə həm uşaqlar, həm valideynlər böyük əziyyət çəkirdilər. Göstəriş verildi və qısa müddət ərzində belə gözəl məktəb tikildi. 960 şagird yerlik məktəbdə indi oxumaq, işləmək üçün bütün şərait yaradılıb. Ərazisi də böyükdür. Böyük idman meydançası var. Yeni buradakı işlər ən yüksək səviyyədə aparılıb. Hesab edirəm, bu gözəl təşəbbüs bir daha onu göstərir ki, Azərbaycanda təhsilə çox böyük diqqət yetirilir.

Əlbəttə, harada ki məktəbin inşasına ehtiyac var, biz orada mütləq məktəb tikintisi ilə məşğul oluruq, o cümlədən bu yerdə. Demək istəyirəm ki, bu il bütövlükdə Bakı şəhərində 19 məktəb tikilib və əsaslı təmir olunub. Demək olar ki, Bakı şəhərinin məktəblərinin əksəriyyəti artıq yaxşı vəziyyətdədir. Hələ də təmirə ehtiyacı olan məktəblər var və biz onları gələcək illərdə təmir edəcəyik. Ölkəmizdə isə bu il 200-dən çox məktəb tikilib və təmir olunub. Uca qərndlərdə, kiçik qərndlərdə 137 modul tipli məktəb tikilib. O qərndlərdə ümumiyyətlə məktəblər qəzalı vəziyyətdə idi. Qəzalı məktəblərin sökülməsi və onların yerində yeni məktəblərin tikintisi proqramı da ümid edirəm ki, gələcək il başa çatacaq. Beləliklə, Azərbaycanda məktəb fondu ən müasir standartlara cavab verəcək. İstəyirəm ictimaiyyət onu da bilsin ki, son 15 il ərzində Azərbaycanda 3 mindən çox məktəb

tikilib və əsaslı təmir edilib. Bu, təhsil sahəsinə çox böyük töhfədir.

Məktəbdə uşaqlar yaxşı oxumalıdır. Bir halda ki, belə gözəl şərait var, burada təhsilin keyfiyyəti də yüksək olmalıdır. Məktəb, eyni zamanda, müəllimlərin iş yeridir və müəllimlərin şəraiti də yaxşılaşır. Müəllim olmaq istəyənlərin sayı artır, müəllim peşəsinin hörməti artır və bu, çox sevindirici haldır. Çünki müəllim uşaqların, gənclərin tərbiyə olunmasında valideynlərlə bərabər aparıcı rol oynayır.

Bir məsələni də diqqətinizə çatdırmaq istəyirəm. Mənə verilən məlumata görə, bu il 500-dən artıq bal toplayan 2 mindən çox abituriyent müəllim peşəsini seçib. Bu, müəllim peşəsinə olan marağın ən bariz nümunəsidir. Müqayisə üçün deməliyəm ki, 2016-cı ildə 500-dən çox bal toplayan abituriyentlərin cəmi 1 nəfəri müəllim peşəsini seçmişdi, indi isə 2 min. Bu, ilk növbədə, məktəb fondunun müasirləşdirilməsi, məktəblərin əksəriyyətində gözəl şəraitin olmasını, müəllimlərin məişət problemlərinin həllini göstərir. Son illər ərzində müəllimlərin maaşları əhəmiyyətli dərəcədə artıb və cəmiyyətdə müəllimə olan ənənəvi hörmət bərpa edilir. Bu, çox sevindirici haldır. Ona görə müəllimlərin problemlərinin həlli üçün gələcəkdə də işlər aparılacaq. Təhsil sahəsində aparılan köklü islahatlar səmərə verir, təhsilin keyfiyyəti artır. Biz bunu müxtəlif göstəricilərdə görürük və ümid edirəm ki, bu uğurlu proses bundan sonra da davam etdiriləcəkdir.

Uşaqlar isə yaxşı oxumalıdır, gələcəkdə cəmiyyətdə layiqli yer tutmaq üçün, ilk növbədə, gərək bilikli, savadlı olsunlar. Azərbaycanda ümumi savadlılıq səviyyəsi 100 faizə yaxındır. Bu, çox gözəl göstəricidir. Bu gün dünyada savad, bilik, texnologiyalar hər

şeyi həll edir. Baxın, inkişaf etmiş ölkələrin vəziyyətinə. Onların arasında ancaq yüksək texnologiyalara malik olan ölkələr var. Təbii ehtiyatlar, neft-qaz resursları - bunlar sadəcə olaraq bir vasitədir. Ölkələri inkişafa doğru aparan əsas amillər savad, bilik, texnologiyalar, innovasiyalar, yeniliklərdir. Ona görə Azərbaycanda gənclər çox bilikli, savadlı olmalıdır. Azərbaycanda müasir texnologiyalara çox böyük dəstək verilir, bu, dövlət siyasətidir. İnformasiya-kommunikasiya texnologiyalarının inkişafı olmadan müasir cəmiyyətlər uğurlu fəaliyyət göstərə bilməz. Ona görə, ilk növbədə, uşaqlar maraqlı olmalıdırlar ki, yaxşı oxusunlar və gələcəkdə həm özləri üçün gözəl həyat qursunlar, həm ölkəmizin inkişafına töhfə versinlər. Əlbəttə ki, gənclərin tərbiyəsi ilə bağlı həm müəllimlər, həm valideynlər ciddi məşğuldurlar və mən bunu alqışlayıram. Azərbaycan gəncləri vətənpərvər gənclərdir və bundan sonra da bizim gənclərimiz vətənpərvərlik ruhunda, milli ruhda tərbiyə almalıdırlar.

Bilirsiniz ki, bu gün ölkəmizin dünyadakı rolu, əhəmiyyəti artır. Bölgədə Azərbaycanın iştirakı olmadan heç bir layihə icra edilə bilməz. Yaşadığımız regionda bizim siyasətimizdən, qərarımızdan çox şey asılıdır. Əlbəttə, bu amil nəzərə alaraq Azərbaycana təsir etmək istəyən xarici qüvvələrin də sayı az deyil. Azərbaycan vətəndaşları bunu bilir. Ancaq bizim çox güclü siyasi iradəmiz qoymur ki, Azərbaycanı hansısa avantüralara, yaxud da bizim milli maraqlarımıza uyğun olmayan təşəbbüslərə çəksinlər. Ona görə ki, bizim çox güclü siyasi iradəmiz, güclü iqtisadi potensialımız var. Biz müstəqil siyasət aparırıq, heç kimdən asılı deyilik. Hesab edirəm, Prezident kimi fəaliyyətim dövründə bu əsas nəticələrdən birini ki, bu gün Azərbaycan

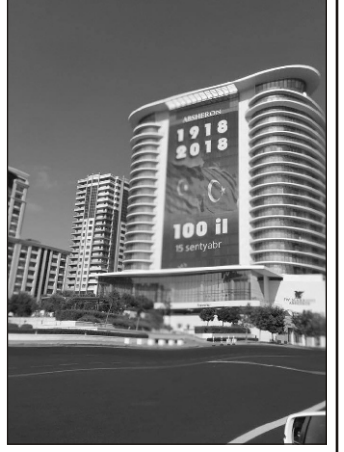
tam müstəqil siyasət aparır. O siyasət ki, milli maraqlar və ənənəvi dəyərlər üzərində qurulubdur və elə etməli ki, gələcək nəsillər də öz gələcəyini bu istiqamətdə görsün. Gələcək nəsillər də, ilk növbədə, vətənpərvər olmalıdır, milli ruhda tərbiyə almalıdır, öz doğma Vətənə bağlı olmalıdır, bizim qədim ənənələrə sadıq olmalıdır və bilikli, savadlı olmalıdır. Belə olan halda ölkəmizin gələcəyi də parlaq olacaqdır. Belə olan halda Azərbaycan daim müstəqil siyasət aparacaq. Çünki bizim siyasətimiz həyatda öz əksini tapıb. İndi baxın, dünyanın müxtəlif yerlərində qanlı toqquşmalar, müharibələr, iqtisadi-sosial böhranlar, inqilablar geniş vüsət alıb. Təhlükə mənbələri getdikcə artır. Getdikcə daha çox narahatedici məqamlar üzə çıxır. Ancaq Azərbaycan sabitlik məkanıdır. Azərbaycan

Bu gün Bakıda möhtəşəm parad keçiriləcək

Paytaxtımızın işğaldan azad edilməsinin yüz illiyi təntənəli şəkildə qeyd olunacaq

Bu gün - 15 sentyabrda Bakıda möhtəşəm hərbi parad keçiriləcək.

Azadlıq meydanında baş tutacaq parad Bakının 1918-ci il sentyabrın 15-də bolşevik-daşnak silahlı birləşmələrinin işğalından azad edilməsinin 100 illiyinə həsr olunub. Parada aparıcısı əməkdar incəsənət xadimi, prezidentin fərdi təqaüdüçüsü, polkovnik Abdulla Qurbani olacaq. O, bu il 26 iyun Silahlı Qüvvələr günündə keçirilmiş hərbi parada da aparıcısı olub.

Parada Müdafiə Nazirliyinin, Dövlət Sərhəd Xidmətinin və digər qurumların müvafiq strukturlarının şəxsi heyəti və minik vasitələri cəlb edilib. Ssenariyə əsasən parad iştirakçıları Bakının küçələrindən Azərbaycan və Türkiyə bayraqlarının öndərliyi ilə 100 il bundan əvvəl Azərbaycan və Osmanlı ordusunun hərbi geyimlərində, süvari və piyada ordu şəklində keçəcəklər.

Qafqaz İslam Ordusunun azad etdiyi şəhərdə keçiriləcək bu möhtəşəm paradda Azərbaycan prezidenti İlham Əliyevlə bərabər Türkiyə prezidenti Rəcəb Tayyib Ərdoğan da iştirak edəcək.

Hərbi təyyarələrimiz sentyabrın 14-də bu tarixi günlə əlaqədar bayram tədbirlərinə hazırlıq məqsədilə Bakıda uçuşlar keçirib. "Report"-un məlumatına görə, uçuşlar, əsasən, parada keçiriləcəyi Azadlıq meydanı və Bakı buxtasının üzərindən olub. Hərbi təyyarələr paradda nümayiş etdiriləcək mürekkəb aviaşouları yerinə yetiriblər.

Məlumat üçün bildirək ki, Azadlıq meydanından başlayaraq Dənizkənarı Milli Park boyunca Neftçilər prospektində parada keçirilməsi ilə əlaqədar bu istiqamətlər üzrə kəşişən, bitişən və paralel olan bütün küçə və prospektlərdə avtomobillərin hərəkəti məhdudlaşdırılacaq.

Məhdudlaşdırmalarla bağlı "Qafqazinfo"-ya açıqlama verən BŞDYPI-nin Yol hərəkətinin təhlükəsizliyinin təbliği və ictimai qurumlarla əlaqə bölməsinin reisi Vaqif Əsədov alternativ yolları qeyd edib. O bildirib ki, hərəkət Bakı-Salyan yolunun 14-cü km-dən Dağüstü yolla Yasamal rayon və yaxud "20 Yanvar" ərazisindən keçməklə təmin olunacaq:

"20-ci sahədən hərəkət Dağüstü yolla Badamdar qəsəbəsi, Mikayıl Müşfiq küçəsi, Səbayer və yaxud Yasamal rayon ərazisindən keçməklə təşkil edilir.

Eyni zamanda, Bayıl qəsəbəsindən keçərək Bayraq Meydanı kimi tanınan ərazidən Mikayıl Hüseynov küçəsi ilə Teatr inzibati binasının yanından "Sovetski" kimi tanınan ərazidən Yasamal və s. kimi ərazilərə hərəkət təmin ediləcək.

"Dağa Plaza" inzibati binasının yanından Mikayıl Hüseynov və Səbayer rayon Bayıl qəsəbədəxili yollarla hərəkət etmək mümkün olacaq.

Həmçinin, Mehdi Hüseyn küçəsi Teatr inzibati binasının yanından alternativ yol kimi hərəkət Parlament prospekti istiqamətində nəzərdə tutulub. Afiyyəddin Cəlilov, Yusif Səfərov küçəsindən hərəkət yalnız Yusif Səfərov küçəsi ilə 10-cu zavod dairəsindən keçməklə Nəriman Nərimanov və metronun müxtəlif stansiyaları istiqamətində nəzərdə tutulub. "28 May" və Yusif Səfərov küçələrinin kəsişməsindən hərəkət edərək Kövkəb Səfəraliyeva və Dilərə Əliyeva keçməklə Nəsimi rayon ərazisi üzrə təşkil edilib və s.

Keçirilən tədbirin mahiyyətini hər bir sürücü düzgün qiymətləndirib alternativ variantlardan istifadə etməyə çalışmalıdır".

Qeyd edək ki, sözügedən yollarda hərəkətin məhdudlaşdırılması səhər saat 06:00-dan hərbi parad tam bitənə kimi nəzərdə tutulub.

Xatırladaq ki, 1918-ci il sentyabrın 15-də Nuri Paşanın rəhbərlik etdiyi Qafqaz İslam Ordusu və Azərbaycan Korpusu Bakıya daxil olaraq şəhəri erməni-bolşevik işğalından azad edib. Beləliklə, həm Azərbaycanın müstəqilliyi təmin olunub, həm də ermənilərin və bolşeviklərin Bakı və ətraf rayonlardakı ağalığına son qoyulub. Bakının erməni-bolşevik işğalından azad edilməsi XX əsr Azərbaycan tarixinin ən şərəfli səhifələrindən biridir. Bu möhtəşəm və tarixi qələbədən sonra Azərbaycan Xalq Cümhuriyyəti hökumətinin paytaxtı sentyabrın 17-də Gəncə şəhərindən Bakıya köçürülüb. Beləliklə, Azərbaycanda dövlət quruculuğunun əsas mərhələsinə start verilib.

Bu baxımdan 1918-ci il sentyabrın 15-də Bakının azad olunması Azərbaycan-Türkiyə dostluğu və qardaşlığı zəminində müstəsna əhəmiyyət daşıyan böyük hadisə hesab edilir.

□ Cavanşir ABBASLI,
"Yeni Müsavat"

Azərbaycan prezidenti, Silahlı Qüvvələrin Ali Baş Komandanı İlham Əliyevin təsdiq etdiyi plana əsasən, Müdafiə naziri general-polkovnik Zakir Həsənovun rəhbərliyi ilə sentyabrın 17-dən 22-dək Azərbaycan Ordusunun müxtəlif qoşun növlərinin iştirakı ilə genişmiqyaslı əməliyyat-taktiki təlimləri keçiriləcək.

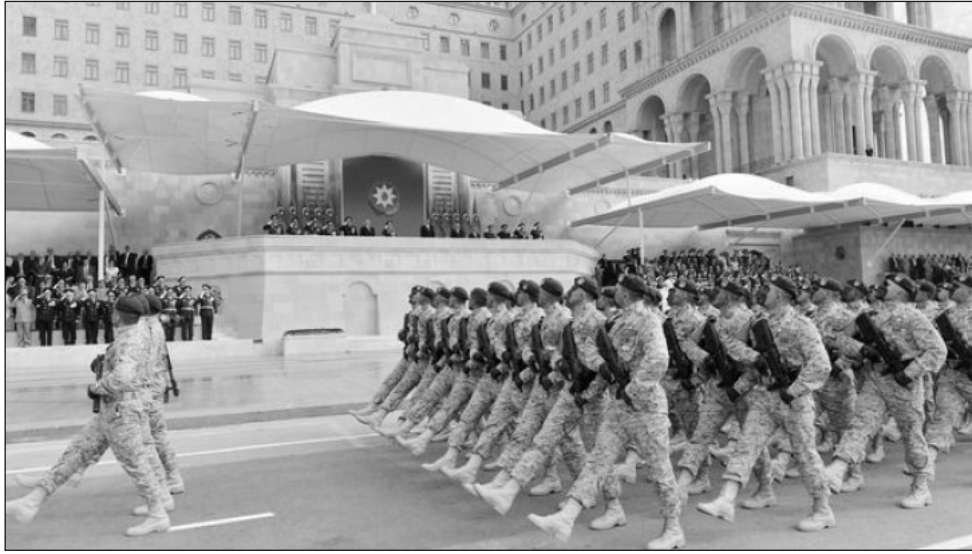
Təlimlərə 20 mindən artıq şəxsi heyət, 200-dən çox tank və digər zirehli texnika, 120-dən çox müxtəlif çaplı raket və artilleriya qurğusu, yaylım atəşli reaktiv sistemləri və minaatan, 10-dək qırıcı və bombardmançı, 20-dək müxtəlif təyinatlı ordu aviasiyası cəlb olunacaq.

Budəfəki təlimlərin məqsədi barədə olduqca ilginç məqam var. Rəsmi məlumatda deyilir: "Təlimlər zamanı eşelonlaşdırılmış düşmən müdafiəsinin tanklar vasitəsilə müxtəlif istiqamətlərdə yarılması, Qarabağ ərazisindəki Ermənistan hərbi qruplaşmalarının, eləcə də onun ön xətt qüvvələrinin darmadağın edilməsi, düşmən ərazisinin dərinliyində yerləşən hərbi və strateji obyektlərin raket-artilleriya və aviasiya zərbələri ilə məhv edilərək ərazilərimizin azad edilməsi üzrə tapşırıqlar yerinə yetiriləcək". Təlimlərdə həmçinin son illər ərzində Azərbaycan Ordusunun silahlanmasına qəbul edilmiş ən yeni hərbi texnika və silahlara şəxsi heyətin yiyələnmə vərdişləri yoxlanılacaq.

Əvvəlcədən planlaşdırılmış bu tədbir işğalçı Ermənistanın hərbi ritorikaya üstünlük verən rəhbərliyinə ciddi mesaj sayıla bilər. Qeyd edək ki, Nikol Paşinyan son bəyanatlarında dik-tə dili ilə danışımağa üstünlük verir. Hətta iki gün əvvəl erməni baş nazirin rəhbərliyi ilə Ermənistan komanda-qərargah təlimləri keçirildi və parlamentdə bu təlimlərə uyğun olaraq "Azərbaycana müharibə elan edilməsi" barədə qərar qəbul olundu. İrəvan bu kimi

"Qarabağın azad olunması əməliyyatı" - 2 gün sonra başlayır...

Paşinyanın müharibə bəyanatına Azərbaycandan tutarlı cavab; təlimlərə 20 mindən artıq şəxsi heyət, 200-dən çox tank və digər zirehli texnika, 10-dək qırıcı və bombardmançı cəlb olunacaq; **ehtiyatda olan polkovnik: "Rəsmi məlumatda Ermənistanın işğalçı qüvvələrinin darmadağın edilməsindən söhbət gedir"**

şoularla Azərbaycana təsir göstərə biləcəyini zənn edir. Amma Azərbaycan rəhbərliyi son günlərdə bir daha xəbərdarlıq etdi və baş verənlərə görə Ermənistan rəhbərliyinin məsuliyyət daşıyacağını rəsmən bəyanladı. Sonuncu hərbi

təlimlər isə ordumuzun gücünü bir daha nümayiş etdirmək baxımından çox əhəmiyyətlidir.

Ehtiyatda olan zabıt, polkovnik Şair Ramaldanov qəzətimizə bildirdi ki, planlı təlim olsa da, digər vaxtlarda keçirilən təlimlərdən fərqli olan bir məqam

diqqəti cəlb edir: "Biz əvvəlki təlimlərdə ssenarini fərqli qururuq. Tutaq ki, düşmən cəbhə xəttini yarırdı, biz onları əks-hücumla məhv edirdik. Burda isə rəsmi məlumatda Ermənistanın işğalçı qüvvələrinin darmadağın edilməsindən söhbət gedir.

Bundan əlavə, tanklarla müdafiənin bir neçə istiqamətdən yarılmaması, dərinədə strateji obyektlərin, artilleriya və raketlərlə darmadağın edilməsi qarşıya vəzifə kimi qoyulur. Cəm şəkildə bütün bunlar işğalçı qüvvələrin darmadağın edilməsi, ərazi bütövlüyümüzün bərpa edilməsi məsələsindən söhbət gedir. Belə açıq formada təlimlərin keçirildiyi mənim yadımda deyil. Biz artıq konkret olaraq Ermənistanın işğalçı qüvvələrini darmadağın ilə bağlı təlim keçiririk". **Hərbi ekspert xatırladı ki, bundan əvvəl Paşinyanın yersiz bəyanatları olmuşdu:** "O, "Qarabağı Ermənistanla birləşdirməliyə", "Azərbaycan güzəştə getməyənədək Ermənistan güzəştə getməyəcək" kimi iddialarla çıxış edirdi. Artıq Azərbaycan prezidenti öz cavab-mesajını verib, deyib ki, bundan sonra bütün məsuliyyət Ermənistanın üzərinə düşəcək. Hesab edirəm ki, bu təlimlər də konkret ssenari ilə keçirilir və bir daha Azərbaycanın artıq səbrinin tükəndiyini nümayiş etdirmək baxımından vacib addımdır. Azərbaycan hər an öz ərazi bütövlüyünü təmin etməsi ilə əlaqədar əməliyyat keçirməyə haqqı, sözü və gücü olan ölkədir, təlimlər də onun sübutudur".

Ehtiyatda olan general-leytenant Yaşar Aydın isə "Yeni Müsavat"a bildirdi ki, Paşinyan hökuməti ordunu normal vəziyyətə gətirmək, onu yeni texnika ilə təmin etməyə cəhdlər göstərir: "Paşinyan yeni gəlib və hakimiyyətdə qalmağ üçün müxtəlif variantlara əl atır. Amma onun əməlləri ilə sözü düz gəlmir. Məsələn, gah deyir Dağlıq Qarabağ Azərbay-

canla danışmalıdır, gah da öz oğlunu Dağlıq Qarabağa xidmətə göndərir. Yaxşı, Qarabağın Ermənistanı aidiyyəti yoxdursa, sən oğlunun orda nə işi var? Yaxud həmişə deyir ki, Dağlıq Qarabağın Ermənistanı aidiyyəti yoxdur. Sonra isə iddia etdi ki, Dağlıq Qarabağı Ermənistan ərazisi sayır. Yəni bu, ziddiyyətli mövqeyi ilə diqqət çəkir. Erməni baş nazir hansısa yolla xalqı sakitləşdirməyə çalışır, bu gərginliyi aradan qaldırmaq istəyir. Ermənistanla keçirilən təlimlər də erməni xalqının başını aldatmağa xidmət edir". Keçirilən hərbi təlimləri yüksək qiymətləndirən general qeyd etdi ki, bizim qüvvələrimiz daim döyüş hazırlığı vəziyyətindədir: "Hansısa təxribatçı hərəkət olarsa, ordumuz həmin dəqiqə düşməni məhv etməyə qadirdir".

Politoloq Elçin Mirzəbəyli isə "Yeni Müsavat"a dedi ki, Ermənistanın son "müharibə elanı" təxribatlarının arxasında Azərbaycan-Rusiya münasibətlərinə zərbə vurmaq niyyəti də dayanır bilər: "Paşinyan Holivud filmlərinin ssenarisinə bənzəyən təlim planında Rusiya və Türkiyənin adını çəkməklə, bu iki ölkə arasında Suriya böhranı ilə bağlı yaşanan son gərginliyi qabartmaq və bundan yararlanmaq istəyir. Ermənistanın Suriyaya Rusiya məxsus humanitar missiya çərçivəsində 100 erməni hərbiçi göndərmək qərarı da buradan qaynaqlanır. Düşünürəm ki, Ankara ilə Moskva arasında yaranmış problem qısa müddət ərzində çözümlənəcək, bunun üçün kifayət qədər səylər göstərilir".

□ **E.PASASOY,**
"Yeni Müsavat"

İsrail müdafiə nazirinin 5 günlük Bakı səfəri-niyə məhz indi?

Libermanın səfərinin bu cür uzun çəkməsi və danışıqların intensivliyi İsrailin Azərbaycan ətrafında cərəyan edən geosiyasi proseslərə xüsusi diqqətini nümayiş etdirir

Regionda geosiyasi proseslərin gərgin olduğu, İran-ABŞ münasibətlərinin kəskinləşdiyi, Qarabağ məsələsi ilə bağlı hansısa proseslərin gətirdiyi bir zamanda İsrailin müdafiə naziri Aviqdor Libermanın Bakıya səfər etməsi bu həftənin ən diqqətçəkən hadisələrindən oldu.

Virtualaz.org xəbər verir ki, Libermanın olduqca sıx qrafiki var. O, sentyabrın 12-də Gürcüstan qısa səfər edib və ertəsi gün dərhal Bakıya yola düşüb. Bakıda Liberman Azərbaycan prezidenti İlham Əliyevlə saatlarla sürən danışıqlar aparıb, daha sonra müdafiə naziri, fəvqəladə hallar naziri, Sərhəd Qoşunlarının komandanı ilə görüşlər keçirib. İsrail müdafiə nazirinin Azərbaycanın xarici işlər naziri, baş naziri və baş nazirin müavini ilə görüşləri də nəzərdə tutulub.

İsrail Müdafiə Nazirliyindəki mənbələrdən virtualaz.org-a məlum olub ki, A.Libermanın Bakı səfəri sentyabrın 17-nə qədər davam edəcək. Beləliklə, İsrail dövlətinin müdafiə naziri və bu ölkənin aparıcı siyasi xadimlərindən biri Azərbaycanı daha 3 gün qalacaq. Bu, misli görünməmiş haldır və hansısa ölkənin müdafiə nazirinin 5 gün-

lük xarici səfərinə rast gəlinməyib.

Libermanın səfərinin bu cür uzun çəkməsi və danışıqların, görüşlərin intensivliyi Azərbaycanla İsrail arasında münasibətlərin strateji xarakterini, İsrail dövlətinin regionda, xüsusən də Azərbaycan ətrafında cərəyan edən geosiyasi proseslərə xüsusi diqqətini nümayiş etdirir.

İsrail üçün Azərbaycan dünyada əsas hərbi-siyasi tərəfdaşlardan biridir və Liberman özü dəfələrlə Bakıda səfərdə olub. Həm xarici işlər naziri, həm baş nazirin dəftərxanasının rəhbəri rəngində. Ancaq ilk dəfədir ki, o müdafiə naziri statusunda Bakıda beş gün qalacaq. Bu səfər regionda gərginliyin artdığı, Azərbaycan-Ermənistan qarşıdurmasının yeni fazaya daxil olduğu, Rusiya ilə Azərbaycanın hərbi-siyasi tərəfdaşlığının genişlənməsi və İran böhranının dərinləşməsi ilə bir vaxta təsadüf edir.

İsrail müdafiə nazirinin səfərinə şərh edən **politoloq Elxan Şahinoğlu** bildirdi ki, Aviqdor Liberman prezident İlham Əliyevlə görüşdə Azərbaycan xalqının tolerantlığından, yəhudlərin Azərbaycanda rahat yaşamalarından danışdı. Buna baxmayaraq, İsrailin müdafiə nazirinin Azərbaycana səfərinin əhəmiyyəti başqa idi: "Liberman tez-tez Bakıya gəlir. Liberman keçmiş illərdə Azərbaycana səfərlərinin birində ölkəmizdə hətta 3 gün qalmışdı. İsrailin bölgədə iki müsəlman ölkəsi -

Qazaxıstan və Azərbaycanla sıx tərəfdaşlıq münasibətləri var. Bu, İsrailin özü üçün faydalıdır ki, özünə düşmən hesab etdiyi dövlətlərlə əhatə olunması fonunda müsəlman aləmində iki tərəfdaşı var. Təsədüfi deyil ki, İsrailin baş naziri bölgəyə son səfərində məhz Qazaxıstanda və Azərbaycanda olmuşdu. Libermanın Azərbaycana səfərinin budəfəki məqsədi də eynidir. İsrail Azərbaycanla hərbi əməkdaşlığı davam etdirmək istəyir. Azərbaycan bu vaxta qədər İsraildən 5 milyard dollar

civarından silah və hərbi texnika alıb. Azərbaycan ordusu bu silahlardan 2016-cı ildə erməni separatçılarına qarşı da istifadə edib və hamı bu texnikanın yüksək keyfiyyətini gördü. Azərbaycan İsrailin məşhur "Dəmir gümbüz" raketlərdən müdafiə sisteminə də maraq göstərir. Əgər İsrail bu qurğunu Azərbaycana satsa Rusiyanın Ermənistanı verdiyi raketlər Azərbaycan üçün təhlükəli olmayacaq.

Azərbaycan bu il Rusiyadan silah alışıqın həcmi azaldıb. Buna görə də İsrail silah təminatında Rusiyayı əvəz edə bilər. Rusiya Azərbaycana silah satandan dərhal sonra eyni növ silahları və hərbi texnikanı Ermənistanla yerləşdirir. Rusiya bunu ona görə edir ki, bölgədə hərbi balans Azərbaycanın xeyrinə olmasın. Rusiyadan fərqli olaraq İsrail Ermənistanı silah vermir. Çünki bu silahı almaq üçün Ermənistanın pulu yoxdur. Digər tərəfdən Liberman Azərbaycanı səfərlər edir, rusiyalı rəsmilər kimi daha sonra balans naminə Ermənistanı getmir".

□ **Etibar SEYİDAĞA,**
"Yeni Müsavat"

Politoloq qeyd etdi ki, Libermanın Azərbaycana səfəri 3 dövləti narahat edir: Ermənistanı, Rusiyayı və İrəni: "İsrailin müdafiə nazirinin Azərbaycana səfəri ona görə Ermənistanı narahat edir ki, Azərbaycan ordusu müasir silahlara yiyələnir və işğala son qoymaq istəyir. Ancaq Ermənistan bunun qarşısını ala bilmir. İsrail Azərbaycana silah satarkən Ermənistanın mövqeyini nəzərə almir.

İsrailin müdafiə nazirinin Azərbaycana səfəri Rusiyayı ona görə narahat edir ki, bölgənin silah bazarında İsrail mövqələrini gücləndirir. Azərbaycan İsraildən milyardlarla dollar silah alırsa bu başqa dövlətlərin də İsrailin istehsal etdiyi silaha və hərbi texnikaya marağını artırır. Bununla da Rusiya rəqabət-də geri qalır.

İsrailin müdafiə nazirinin Azərbaycana səfəri İrəni ona görə narahat edir ki, Tehrandə bəzi-ləri düşündür ki, İsrail-Azərbaycan hərbi əməkdaşlığı İrəna qarşı yönəldir. Halbuki Azərbaycan İsrailə hərbi əməkdaşlığı İrəna qarşı deyil. Azərbaycan İsrailə hərbi əməkdaşlığının yeganə məqsədi Ermənistanı hərbi təzyiqlə artırmaqdır. Bu isə İrəni narahat etməməlidir. Başqa sözlə torpaqlarımız işğal altında olmasaydı Azərbaycan İsrailə hərbi əməkdaşlığa bu qədər maraq göstərməzdi".

Prezident İlham Əliyev sentyabrın 14-də "Total" şirkətinin baş icraçı direktoru Patrik Puyanenin rəhbərlik etdiyi nümayəndə heyətini qəbul edib. Görüş zamanı "Total" şirkəti ilə SOCAR arasında neft-qaz sahəsində əməkdaşlığın perspektivləri, "Abşeron" yatağının birgə işlənilməsi çərçivəsində hazırkı işlərin gedişi, neft-qaz strukturunda digər yataqların birgə işlənilməsi imkanları ilə bağlı məsələlər müzakirə edilib.

izdən bir qədər az pay düşürdü. Bu layihə əsasında əldə olunan qaz 2021-ci ildə İranın bütün daxili qaz istehlakının ehtiyaclarını ödəməli idi. İrana qarşı ABŞ sanksiyaları yenidən gündəmə gələndə "Total" bəyan etmişdi ki, layihədən çıxıb. Şirkət buna səbəb kimi ABŞ-ın İrana qarşı tətbiq etdi-

gələcəkdə sanksiyalara məruz qalmasını. Bu günlərdə isə "Total" "Cənub Pars" yatağının işlənməsi ilə bağlı sazişdən rəsmən çıxdığını elan etdi. Bu barədə danışan İranın neft naziri Bijan Namdar Zəngəne deyib ki, hazırda İran "Total"ı əvəzləyəcək şirkət axtarıb. Son 16 ildə "Total" neft şirkətinin sa-

Özbəkistan ATƏT PA-nın İpək Yoluna Dəstək Qrupuna üzvlüyə dəvət edilib

Azay Quliyev Özbəkistanın türkdilli ölkələrinin əməkdaşlıq platformalarına, xüsusilə TÜRKPA-ya qoşulacağına ümid etdiyini bildirib

Azərbaycan Milli Məclisinin deputatı, ATƏT Parlament Assambleyasının vitse-prezidenti Azay Quliyev sentyabrın 10-dan 13-dək Özbəkistanda səfərdə olub. O, Daşkənddə BMT-nin xətti ilə keçirilən "Preventiv diplomatiya vasitəsilə Əfqanıstanın Mərkəzi Asiyada əməkdaşlığa cəlb edilməsində parlamentlərin rolu" mövzusunda konfransda iştirak edib.

Azərbaycanın Özbəkistandakı səfirliyindən verilən məlumata görə, səfər çərçivəsində Azay Quliyev Özbəkistan parlamentinin sədr müavini Sərvər Otamuradovla ATƏT PA ilə Özbəkistan arasında gələcək əməkdaşlıq məsələlərini müzakirə edib. Görüşdə Özbəkistanın ATƏT PA-dakı hazırkı hüquqi statusu, mövcud problemlər və Assambleya ilə gələcək əməkdaşlıq məsələləri ətrafında müzakirə olunub. Azay Quliyev Özbəkistanın ATƏT PA üçün çox önəmli üzv ölkə olduğunu və son zamanlar burada aparılan islahatları yüksək qiymətləndirdiyini bildirib, Özbəkistanı ATƏT PA-nın tədbirlərində və işçi strukturlarında fəal iştirak etməyə dəvət edib. Vitse-prezident onu da xüsusi olaraq qeyd edib ki, ATƏT PA Özbəkistanın qurumda fəaliyyətini tam bərpa etməsi üçün bir sıra güzəştləri tətbiq etməyə və bu istiqamətdə hər cür köməyə hazırdır.

Azay Quliyev beynəlxalq terrorizmlə mübarizədə oynadığı vacib rolunu nəzərə alaraq, Özbəkistanın ATƏT PA-nın Terrorizmlə mübarizə üzrə Ad Hoc Komitəsində təmsil olunmasını təklif edib. O, keçən il təsis olunan ATƏT PA-nın İpək Yoluna Dəstək Qrupu haqqında Sərvər Otamuradova ətrafında məlumat verib və Özbəkistanın qrupa üzv olmasının qarşılıqlı maraqlara və aparılan siyasətə tam cavab verəcəyini vurğulayıb.

Özbəkistan parlamentinin sədr müavini Sərvər Otamuradov ATƏT PA ilə Özbəkistan arasında əlaqələrin bərpa olunması və mövcud problemlərin həllində yaxından iştirakına və göstərdiyi dəstəyə görə Azay Quliyevə təşəkkür edib. O bildirib ki, Özbəkistan ATƏT PA-da fəaliyyətini tam bərpa etmək istəyir və yaxın zamanlarda bunun üçün lazım olan bütün zəruri addımlar atılacaq. Sərvər Otamuradov Terrorizmlə mübarizə üzrə Ad Hoc Komitəsinə və İpək Yoluna Dəstək Qrupuna üzv olmaq təklifini müsbət qarşılayıb və hər iki məsələ haqqında qısa müddət ərzində müvafiq qərarlar veriləcəyini diqqətə çatdırıb.

Görüşdə hər iki ölkənin Parlamentlərarası əməkdaşlığın genişləndirilməsi məsələləri də müzakirə edilib.

Azay Quliyev Azərbaycan Milli Məclisində Özbəkistanla dostluq qrupunun fəaliyyət göstərdiyini, Özbəkistan Ali Məclisində də Azərbaycanla Dostluq Qrupunun yaradılması təklifini irəli sürüb. Azay Quliyev Özbəkistanın türkdilli ölkələrinin əməkdaşlıq platformalarına, xüsusilə TÜRKPA-ya qoşulacağına ümid etdiyini bildirib.

Hər iki təklif Özbəkistan parlamentinin rəhbərliyi tərəfindən müsbət qarşılanıb.

Görüşdə Azərbaycanın Özbəkistandakı səfiri Hüseyin Quliyev də iştirak edib.

□ Musavat.com

İranda milyardlıq layihədən çıxan "Total" rəhbərliyi Bakıda

Azərbaycanda artıq 22 ildir ki, fəaliyyət göstərən şirkət əməkdaşlığı daha da genişləndirmək istəyir

Yada salaq ki, Azərbaycan prezidenti İlham Əliyev iyulda Parisdə də "Total" şirkətinin sədri və baş icraçı direktoru Patrik Puyane ilə görüşüb. Görüşdə "Abşeron" qaz-kondensat yatağının işlənilməsi və inkişafı ilə bağlı məsələlər ətrafında fikir mübadiləsi aparılıb. Xəzərin Azərbaycan sektorundakı "Ümid-Babək" təbii qaz yataqlarının işlənilməsində "Total" şirkətinin iştirak etməsi imkanları müzakirə olunmuşdu.

İran Milli Neft Şirkəti ötən ilin iyul ayında "Cənub Pars" yatağının 11-ci fazada işlənməsinə dair "Total"la müqavilə bağlayıb. "Total" İran İslam Respublikası ilə onilliklərdən sonra çoxmilyardlıq qaz sazişi bağlayan ilk Qərb şirkəti idi. Bu yataq İran və

Qəterin ərazi sularında yerləşir. "Total"ın bu layihədə payı 50.01 faiz idi. Bu layihəyə qoşulan Çinin CNPC şirkətinə 30, İranın Petropars şirkətinə isə 20 fa-

yi sanksiyaları əsas götürüb. "Total"ın layihədə qala bilməsi üçün Fransa və Avropanın müvafiq orqanları ABŞ hakimiyyətindən xüsusi icazə almalı idi ki, "Total"

yəsində İran 80 milyard dollar zərəmə uğrayıb. Bunu isə İran parlamentinin büdcə və planlaşdırma komissarı Hüseyin Əli Hacı Deliqani bildirib. O deyib ki, şirkət hər dəfə ölkəni tərk edəndə, iqtisadiyata böyük ziyan vurub: "Şirkət bir neçə dəfə İrana gəlib-gətməsinə baxmayaraq, hər hansı bir ziyan düşməyib. Neft Nazirliyi yenidən bu şirkətlə müqavilə imzalayıb".

Dünyanın yeddi supermajor neft şirkətindən biri olan "Total"ın əsası 1924-cü ildə "Fransız neft şirkəti" adı altında qoyulub. 130-dan çox ölkədə fəaliyyət göstərən "Total" Azərbaycanda artıq 22 ildir ki, fəaliyyət göstərir.

□ ORXAN, "Yeni Məsəvat"

ABŞ Xəzər konvensiyasına qarşı olub-səfirdən sensasion iddia

Rusiyanı danışıqlarda təmsil edən xüsusi səfir deyib ki, ABŞ sonadək konvensiyanın imzalanmasına təsir etmək istəyib

Avqustun 12-də Qazaxıstanın Aktau şəhərində 5 Xəzər dənizi dövləti-Azərbaycan, Rusiya, İran, Qazaxıstan və Türkmənistanın iştirakı ilə Xəzər dənizinin statusu haqqında konvensiya imzalandı. Konvensiya imzalandıqdan sonra da yalnız Xəzər dənizi ölkələrin "mülkiyyəti" olan Xəzərə digər dövlətlərin marağı olduğu haqda iddialar səngimir.

"ABŞ son ana qədər Xəzər danışıqlarına təsir etmək istəyirdi..." Virtualaz.org xəbər verir ki, belə sensasion sayıla biləcək bəyanatı Rusiya XİN-in xüsusi tapşırıqlar üzrə səfiri İqor Bratçikov "Kommersant"a müsahibəsində səsləndirib. Səfir Bratçikov Xəzər dənizinin statusuna dair danışıqların Rusiya nümayəndə heyətinə başçılıq edirdi. "Regiondan kənar oyunçuların danışıqlara təsir etmək cəhdləri 20 illik danışıqların bütün gedişi ərzində müşahidə olunub, lap son məqama qədər" diplomat deyib.

Bratçikovun bildirdiyinə görə, Xəzərə bu regiondan kifayət qədər uzaqda olan ölkələr, o cümlədən Avropa İttifaqının hüddullarından xaricdə olan ölkələr maraqlı göstəriblər. "Söhbət ABŞ-dan gəlir" sualına diplomat "O cümlədən" deyə cavab verib.

Diplomat qeyd edib ki, Rusiya Xəzərin su səthinin sahilyanı ölkələr arasında bölünməsinə qarşı çıxıb. Moskva təklif edib ki, dənizin dibi bölünməsinə su səthi ümumi istifadədə qalmalıdır.

"Danışıqların müəyyən mərhələsində biz partnyorlarımıza güzəştə getdik və razılaşdıq ki, bütün sahilyanı ölkələrin milli suverenliyi altında 15 mil enində sahilyanı zonası və ona bitişik balıqçılıq zonası olsun. Qalan su səthi isə bütün xəzər dənizi ölkələrinin gəmiçilik və digər növ fəaliyyətləri üçün ümumi istifadəsində qalacaq"-İqor Bratçikov deyib.

Diplomatın bildirdiyinə görə, Xəzərin statusuna dair Konvensiyaya hərbi-dəniz donanmalarının sahilyanı ölkələrin ərazi sularının hüddullarından kənarında sərbəst hərəkətinə imkan verir.

Qeyd edək ki, İran prezidenti Həsən Ruhani konvensiyanın imzalanmasından sonra daha konkret danışıqda, O demişdi ki, Xəzər dənizinin hüququ statusu haqqında konvensiya ABŞ və NATO-nun öz silahı qüvvələrini regiona göndərmək üzrə planlarının qarşısını alıb. Onun sözlərinə görə, ABŞ və NATO-nun əlbirliyi ondan ibarət olub ki, Xəzər dənizinin sahilyanı onları əsgərləri çıxısın, burada Amerika gəmiləri, helikopterləri və hərbi bazaları olsun. Ma-

raqlıdır ki, Xəzərin statusuna dair Konvensiyanın imzalandığı Aktau sammitinə bir gün qalmış ABŞ Konqresinin Nümayəndələr Palatasının kəşfiyyət komitəsinin rəhbəri Devin Nunes Bakıda və Astanada səfərdə olmuşdu.

Yada salaq ki, ABŞ Dövlət Departamenti isə Xəzərin hüquqi statusuna dair imzalanacaq Konvensiyanın Avropaya qaz tədarükünün diversifikasiyası ilə bağlı vəziyyətə necə təsir edəcəyini şərh etməmişdi.

Aydın ki, İqor Bratçikov konkret olaraq ölkə adı çəkməyə də, söhbət məhz ABŞ-dan gedir. Yada salaq ki, konvensiya imzalanandan əvvəldə Qazaxıstanda ABŞ bazalarının qurulması barədə mediada iddialar yer almışdı. Bu səbəbdən Qazaxıstanın Rusiyadakı səfirliyi ölkədə ABŞ hərbi ba-

zalarının qurulması ilə bağlı həttə təzkib mətni ilə çıxış etməli olmuşdu. Ölkənin "Tengrinews" agentliyinin yaydığı məlumatda bildirilirdi ki, Qazaxıstan və ABŞ arasında 2010-cu ildə imzalanan əməkdaşlıq haqqında müqaviləyə əlavə edilən dəyişikliklər bu sahələrə əsas verib. Həmin dəyişikliyə görə ABŞ yüklərinin Xəzər dənizindən Əfqanıstana ötürülməsi üçün ABŞ-ın hərbiçilərinin Aktau və Kurik limanlarından istifadə etmələrinə icazə verilmişdi. Görünür, səfir daha çox bu əməkdaşlığa işarə edir. Çünki sahilyanı başqa bir dövlət ABŞ-la Xəzərdə bu cür əməkdaşlığı yoxdur.

ABŞ-in 2009-2010-cu illərdə Xəzərə marağının artması həqiqətən də özünü daha qabarıq göstərirdi. Yada salaq ki, bu illərdə ABŞ Xəzər təhlükəsizliyi ilə bağlı xüsusilə Azərbaycanla intensiv əməkdaşlıq edirdi. Bu əməkdaşlıq çərçivəsində ABŞ Azərbaycana Xəzərdə enerji infrastrukturalarının mühafizəsi üçün hərbi katerlər verdi, sualtı xüsusi təyinatlı qüvvələr hazırlanmasında iştirak etdi. Birləşmiş Ştatlar Buş administrasiyası dövründə bu əməkdaşlığı genişləndirərək Xəzərdə enerji infrastrukturalarının mühafizəsi adı altında "X-Band" tipli radar kompleksi də yerləşdirməyi planlaşdırırdı. Lakin sonradan Amerika administrasiyasının regionla bağlı prioritetləri dəyişdi. 2010-cu ildə Bakıda keçirilmiş Xəzər sammitində isə imzalanan sazişdə dənizdə təhlükəsizlik məsələsinin ancaq sahilyanı ölkələrin səlahiyyətində olduğu razılaşdırıldı. Həm Obama dövründə, həm də Donald Trampın hakimiyyətində ABŞ-ın Xəzərdə xüsusi fəallığı olmadı. İndi səfirin bu cür danışımasının alt qatında nələrin olduğu dəqiqləşmir.

□ ORXAN, "Yeni Məsəvat"

Bu il Aşura mərasimi sentyabrın 20-də qeyd olunacaq. Artıq məhərrəmlik mərasimləri başlayıb, Bakının məscid və hüseyniyələrində (mərasim evləri - K.R.) məclislər keçirilir. Hökumət orqanları və dini idarələr isə Aşura qabağı ölkə əhalisinə müraciət edərək mərasimlərin keçirilməsi ilə bağlı bəzi tövsiyələr verib.

bərdarlıq edib. QMİ-nin Məhərrəm ayı fətvasında Aşura qaydaları sadalanıb. Bəs Aşura mərasimi necə keçirilməlidir? Necə etmək olar ki, həm illərdən bəri qeyd olunan Məhərrəmlik mərasimləri keçirilsin, həm də mövcud qanunlar, eləcə də zamanın ortaya çıxardığı məhdudiyətlər, təhlükəsizlik məsələləri nəzərə alın-sın?

dər müxtəlif coğrafiyalarda qeyd olunmağa başlayıb. İmam Hüseyin (ə) şəhid olduğu Kərbəla olayları həm də bir mənəvi məktəb kimi qəbul olunub. Haqsızlığa qarşı etiraz, dik dayanmaq, öldürülməyini bildiyin halda haqq demək ənənəsinin bariz nümunəsini Aşurada Həzrət Hüseyin (ə) "Hər kim Allahın haram buyurduğunu halal

rasimləri qeyd olunan bütün yerlərdə insanlar yüz illərdir yaşadılan adətə uyğun olaraq əza məclislərini keçirdilər. Aşura müsəlmanların Məhəmməd Peyğəmbərə və onun qızı Fatiməyə, imamlara olan ehtiramının ifadəsi mərasimidir. Məhərrəm və Səfər aylarında toy etməyən, Aşura günü paltar yumayan insanlar bunu dini hökm və ya şəriət göstərişi deyil, zalım

Müxalifət düşərgəsində İlqar Məmmədov qovğası

"Bəzi partiya sədrlərinin REAL sədri haqda dedikləri tənqid və ya hücum deyil, sadəcə bədbin proqnozdur"

RREAL Partiyasının sədri İlqar Məmmədov həbsdən azadlığa çıxandan sonra müxalifət düşərgəsində bir hərəketlənə müşahidə edilməyə başlayıb.

Maraqlıdır ki, hərəketlənə müxalifətin rəqibi sayılan hakimiyyətə qarşı yox, İlqar Məmmədova və REAL-a qarşı baş verir. Özünü yeganə müxalifət təşkilatı kimi qələmə verən Milli Şura-AXCP düşərgəsindən İlqar Məmmədovun ünvanına sət açılımlar verilir. Uzun illərin tanınmış partiyaları olan Müsavat və ADP-dən də İlqar Məmmədovun heç də xeyrinə olmayan mövqe ara-sıra sərgilənir. Əsasən də ADP-nin sədri Sərdar Cəlaloğlu İlqar Məmmədovu xüsusilə sət tənqidlərə "qonaq edir".

Bəs, İlqar Məmmədova qarşı müşahidə edilən bu mövqe nədən qaynaqlanır? Burada uzun illərdir müxalifətdə əsas söz sahibi kimi çıxış edənlerin "İlqar Məmmədov birdən yerimizi tutar" qorxusundan irəli gəlir, yoxsa sadəcə demoqogiya ilə məşğuldurlar?

Ağ Partiyasının sədri Tural Abbaslı bildirdi ki, İlqar Məmmədova və REAL-a münasibətdə məlum vəziyyətin bir sıra səbəbləri var: "Onlardan biri də uzun illərdir ki, müxalifət partiyalarının öz aralarında dil tapa bilməməsi sindromunun hələ də qalmasıdır. Bunu haradasa başa düşmək olar. Belə ki, hər bir partiya siyasi səhnədəki öz yerini möhkəmləndirmək və daha uğurlu mövqe tutmaq istəyir. Bir çox hallarda bu rəqabət öz sərhədlərini aşaraq düşmənçilik həddinə belə çatır. Hazırda da bu istiqamətə gedən bir rəqabət prosesinin şahidi oluruq. Yəni bu "atışma" bu sürətlə davam edərsə heç də xoş olmayan siyasi səhnələr yaşanacaq. İkinci səbəb, belə demək mümkündürsə, günah hazırkı bu məsələdə realçıların özlerindədir. Çünki onların rəhbəri İlqar Məmmədov həbsdən azad olandan sonra verdiyi ilk bəyanatlar, daha sonra mətbuat konfransında və digər müşahidələrində birleşdirici fikirlər səsləndirmək əvəzinə daha çox təfriqə salan, ara vuran bəyanatlar verdi. Təbii ki, belə münasibət də əks reaksiya doğurardı və doğurur da. Əslində bəlkə də İlqar Məmmədov belə bir gedişatın və reaksiyanın olacağını hesablayaraq belə bəyanatlar səsləndirib. Ya da siyasi baxımdan təcrübəsizliyinin nəticəsidir ki, bu vəziyyətə düşüb. Doğrusu, onun bəzi fikirləri AĞ Partiya olaraq bizə də xoş olmadı. Ancaq biz hazırkı vəziyyətdə kəskin reaksiyanın tərəfdarı olmadığımız üçün daha loyalla yanaşdıq".

T.Abbaslının sözlərinə görə, istənilən halda gedişat onu göstərir ki, İlqar Məmmədov ona olan ümidləri doğrultmur: "Düzdür, bu məsələdə bəzi köhnə müxalif partiya rəhbərlərinin də yanlışları var. İstənilən halda heç xoş vəziyyət deyil və partiyaları əsas hədəf olan iqtidara qarşı mübarizədən yayınırı. Bəzi partiya sədrlərinin İlqar Məmmədov haqda dedikləri tənqid və ya hücum deyil, sadəcə bədbin proqnozdur".

□ **Etibar SEYİDAĞA,**
"Yeni Müsavat"

ki son ana qədər ondan tələb olunan Yezidin hakimiyyətini tanımaq idi. İmam Hüseyin (ə) insanlığa əqidə və həqiqət uğurunda fədakarlığın ən acı nümunəsini bəxş edərək şəhid oldu. Bu mənada Aşura hadisəsi yalnız ağıllamaq, passiv kədər deyil, həm də xatırlamaq, idealları yaşatmaq fəlsəfəsidir.

Aşura günü Kərbəlada ətərafı mühasirəyə alan orduya müraciət edən İmam Hüseyin: "Mənim məqsədim cəddim Peyğəmbər (s.ə.s) ümmətini islah etməkdir" demişdi. İslah ərəbcədən nizam, qayda yaratmaq mənəsidir.

□ **Kənan RÖVSƏNOĞLU,**
"Yeni Müsavat"

Aşura əslində necə olmalıdır...

Aşura günü nə baş verib və o nə cür qeyd edilməlidir

Qeyd edək ki, Azərbaycanda Aşura mərasimlərinin qədim tarixi var. Bakıda 8-ci İmam Rzanın (ə) bacısı Həzrət Həkimənin, Gəncədə 5-ci İmam Məhəmməd Baqirin (ə) oğlu İmamzadə İbrahim, Bərdədə 5-ci imamın nəvəsi İmamzadə İsmayılın qəbirlərinin olması faktı göstərir ki, bu coğrafiyada şübhə, Məhərrəm mərasimlərinin qədim tarixi var. Hətta sovet dövründə belə mərkəzi hakimiyyət yerli əhalinin Aşura mərasimlərinin qeyd olunmasına göz yumub, mane olmayıb. 1920-ci illərin sonlarında ilk dəfə SSRİ rəhbərliyi dini qadağalar tətbiq edəndə azərbaycanlılar Aşura qadağasına etiraz ediblər. Bundan sonra bolşevik hakimiyyəti açıq şəkildə olmasa da, Aşura məclislərinə göz yumub.

SSRİ-dən sonra isə müstəqil Azərbaycanda bütün dinlər və cərəyanlar azad şəkildə fəaliyyət göstərməyə başlayıb. Lakin son 10 ildə hakimiyyət orqanları Aşura mərasimləri ilə bağlı bir sıra qadağalar və qaydalar tətbiq etməyə başladı. 2015-ci ilin dekabrında Milli Məclis "Dini ekstremizmə qarşı mübarizə haqqında" Qanun qəbul edib. Bu qanun Məhərrəmlik dövründə dini simvolları, maşın üzərindəki dini yazıları qadağan olundu, daha sonra isə Aşura günlərində keçirilən yürüşlər, məscidlərdən kənardakı məclislər qadağan olundu. Hakimiyyət orqanları bunu təhlükəsizlik tədbirləri ilə izah etdilər.

Bu il də Məhərrəm ayı öncəsi həm dövlət strukturları, həm də dini idarələr, Qafqaz Müsəlmanları İdarəsi və Dini Qurumlarla İş üzrə Dövlət Komitəsi əhaliyə Aşura və Məhərrəmlik mərasimləri ilə bağlı müraciət edərək mümkün təxribat ehtimalı ilə əlaqədar olaraq xə-

Tarixin Aşurası

Həzrət Məhəmmədin (s.ə.s) nəvəsi, İmam Əli (ə) və həzrət Fatimənin (ə.s) oğlu 3-cü İmam Hüseyin hicrətin 61-ci (miladi təqvimlə 680-ci il - K.R.) ilində xəlifə Yezid ibn Müaviyəyə beyət etmədiyi (hakimiyyətini tanımadığı) üçün İraqın Kərbəla çölündə 72 tərəfdarı (o cümlədən iki oğlu və qardaşı) ilə birlikdə işgəncə ilə qətlə yetirilib, ailə üzvləri - həyat yoldaşı, bacısı, qızları girov götürülərək şəhidlərin nüzeyə taxılmış kəşik başları ilə birlikdə Kufəyə, daha sonra Dəməşqə xəlifə Yezidə aparılıb. Bu hadisə həmin gündən bu yana İslam dünyasında böyük bir matəm, hüzn, faciə kimi qeyd olunmağa başlayıb. İlk olaraq həmin vaxt sağ olan səhabə Cabir ibn Abdullah Ənsari İmam Hüseyin (ə) ailə üzvləri mətəm mərasimi qeyd edib.

Sonradan hətta ən qatı Əməvi sülaləsinin hakimiyyəti illərində belə müsəlmanlar Şərqi müxtəlif ölkələrindən Kərbəlaya axışaraq İmam Hüseyin (ə) yas keçirib. Eyni zamanda tədricən sonrakı illərdə bu mərasimlər Afrikada - Misirdə Fatimilər dövlətindən Xorasana, hətta sonrakı illərdə Hindistana qe-

də, onun əhdini sındıran, insanlar arasında zülm və haqsızlıqla hökm edən zalım bir hakim görüb söz və ya əməllə ona qarşı çıxmasa, Allah onu da zalım hakimi düçar etdiyi əzabla düçar edər" - deyirdi. Bu şüarla da şəhid oldu. Aşura günü İmam Hüseyin (ə) özü canı da daxil olmaqla həyatda ona əziz olan hər şeyini Allah yolunda qurban verdi. Və bacısı, Kərbəla qəhrəmanı həzrət Zeynəb Hüseyin (ə) cəsədinə işarə edərək "İlahi qurbanlarımızı qəbul elə" dedi. Aşura bu mənada eşq və fədakarlıq hadisəsi idi.

Təbii ki, zamanla bütün digər hadisələrlə bağlı olduğu kimi Aşura ilə bağlı təhriflər, mövzudan yayınmalar və bütün bu cür hadisələrdə olduğu kimi ifratçılıq meyilləri üzə çıxıb. Aşura mərasimlərində baş yarma, özünə xəsarət yetirmə kimi hallar müşahidə olunub.

Ancaq hazırda müsəlman alimlərinin əksəriyyəti bu ənənələri ifratçılıq bilir və bunu qadağan edib. Bu səbəbdən də nadir istisnalar xaric Azərbaycanda kimsə başını yarmır, zəncir vurmur. Bir-iki məsciddə zəncir vuran bir dəstə adamı çıxmaq şərti ilə Aşura mə-

Xəbər verdiyimiz kimi, Qarabağ Komitəsi sentyabrın 29-da saat 15:00-dən 17:00-a qədər "Qarabağa azadlıq" şüarı ilə "İnşaatçılar" metros-tansiyasının yaxınlığında yerləşən "Məhsul stadionu"nda mitinq keçirməyi planlaşdırır. Artıq yer üçün sentyabrın 12-də Bakı Şəhər İcra Hakimiyyətinə müraciət ünvanlanıb.

sədımız torpaqlarımızın azad edilməsinə öz töhfəmizi verməkdir. Torpaqlarımızın azadlığı uğrunda mübarizəyə hazırlaşmalıyıq. İqtidarlar ordularını müharibəyə hazırlaya bilər. Amma cəmiyyəti, xalqı müharibəyə onun milli vətənpərvər qüvvələrinin hərəkətə gəlməsi hazırladır. Hətta iqtidarları buna cəmiyyət vadar edə bilər. Əsas məqsədımız Qarabağın

zusunda olsalar, mitinqə qoşulsalar, istənilən səviyyədə qoşulmaq rəyini bildirsələr, buna ancaq sevinmək olar".

Ana Vətən Partiyasının sədri, deputat Fəzail Ağamalı bunları dedi: "Azərbaycan demokratik bir ölkədir. Hər bir vətəndaşın, qurumun öz fikirlərini azad ifadə etmək hüququ var. Belə mitinqlər keçirilməsi üçün Bakıda yer ayrılıb. Mi-

yilik. Hər zaman bütün səviyyələrdə xalqımız, ayrı-ayrı siyasi partiyalar, heç şübhəsiz ki, ölkəmizin prezidenti də bir-mənəli olaraq torpaqlarımızın işğaldan azad edilməsi iradəsini ortaya qoyur. Bu şərəitdə mitinqin keçirilməsinə mənfi yanaşmıram, amma yuxarıda da qeyd etdiyim kimi məqsəd Qarabağ olacaqsa. Həm iqtidar, həm də müxalifətin indiyə

"Əlimdə bir qədəh şərab..." mahnısının sonu

Samir SARI

Vaxt vardı, camaat göbək rəqsələrinə baxmaq istəyəndə televizorda Türkiyə kanallarını tapardı, oturub tamaşa edərdi. İndi xəbər gəlir ki, AS TV telekanalı Pink adlı müğənninin videoklipini nümayiş etdirdiyinə görə 3000 dollar məbləğində cərimələnib.

Pink cinsi düz-əməlli məlum olmayan ecnəbi müğənnidir, klipdə fərəqat durmayıb, homoseksual xarakterli erotik rəqs elementlərinə yer verir.

Heç AS TV də anlamayıb ki, klipin nümayiş olunduğu saatlarda uşaqlar və gənclər bunu görə və mənfi təsire məruz qala bilərlər.

Hərçənd burası bir az havayı söhbətə oxşayır. Çünki Türkiyənin 80 milyondan artıq əhalisinin baxa biləcəyi 500-ə yaxın milli telekanal var, camaat da yalnız AS TV-nin verilişlərinin təşnəsi, Pinkin tamarzısı deyil ki, oturub belə klipləri gözləsin.

Üstəlik, hər uşağın və gəncin əlində İnternetə, Youtube kanalına çıxışı olan mobil telefon var və onlar istədikləri vaxt istedikləri xarakterdə kliplərə, videolara baxa bilərlər. Bu üzündən klipin nümayiş olunduğu saatlarda ona nə qədər azyaşlının baxdığını təxmin etmək mümkün deyil. Güman ki, bu, 0-la başlayan və vergülündən sonra da 4-5 dənə əlavə sıfır olan (məsələn, bu cür: 0,00001) rəqəmlərlə ifadə oluna bilər.

Son vaxtlar bizdə də hərdən telekanallardakı açıq-saçıqlığa, abırsızlığa görə vəy-nöfsə qopur. İntəhası, bəzən də 40 ilin lotuşkası (ifadə tamaşaçılara məxsusdur) başına kələğayı bağlayıb millətə əxlaq dərsi keçir.

5-6 ildir köhnə filmlərə baxanda da görürük ki, iki sevgili bir-birinə yavuşlaşanda tez kadr kəsilir, başqa kadr göstərilir. Guya ki, o kadrı sona qədər göstərsələr, din-iman əldən gedəcək, xalqın uşağının tərbiyəsi pozulacaq. Ay-hay. Onsuz da köhnə əyyamların filmlərində ağac altında görüşən sevgililərin gözü qıyılan momentlərdə adətən ağacın təpəsini göstərirdilər. Əgər yavuşlaşanlar evdə görüşürsə, dərhal pəncərədən şəhər mənzərəsi görünərdi, hamı da bilərdi ki, məsələ nə yerdədir.

İndi bir dəb də var, filmlərdə əsərin qəhrəmanı damağına siqaret, qəlyan qoyursa, dərhal həmin hissəni mozaikləşdirirlər və məlum olmur ki, doktor Vatsonun ağız-burnu niyə o gündədir və bu tüstü hardan çıxır.

Hələ filmlərdəki spirtli içki qəbulunu da mozaika ilə örtməyə çalışırlar. Tamaşaçı görür ki, budur ha, "Zəfər tağı" filminin qəhrəmanı doktor Ravik gəldi, kalvados şüşəsinin ağzını açdı, qədəhə 50 qram maye süzdü və qədəhi əlinə götürdü. Bundan sonra o qədəhi də, Ravikin o mayeni qurtumlamasını da ha mozaikləşdir, onsuz da hər kəs bilir ki, doktor orda düşes içmir, spirtli içki içir.

Onda gerek Faiq Ağayevin oxuduğu "Əldə bir qədəh şərab səni əvəz eləmir" mahnısı birdəfəlik yasaqlansın.

Yeni bu kimi xırda-mırda yasaqlamaların camaatın uşağının tərbiyəsinə qətiyyənlə dəxli yoxdur. Uşağın heç küçəyə çıxması da lazım deyil, eyvana çıxması kifayətdir ki, heyətdə siqaret fısıldada-fısıldada o tərəf-bu tərəf gedən onlarla adam görsün. Metro tunelindən tutmuş ta aeroport binasının girişinə qədər önümüzə çıxma biləcək yüzlərlə adamın ağzında siqaret var. Sən qoca detektivin qəlyanını mozaikləşdirməklə nəyə nail ola bilərsən?

Əksinə, belə şeyləri yasaqlamaq ona marağı artırır. Gənc tamaşaçının diqqəti əsərin qəhrəmanının dediyi sözlərə yox, əlindəki qəlyana, qədəhə cəmləşir.

Baxın, heç bir filmə, serialda qəhrəmanların sulu qəlyan çəkməsini göstərmirlər, amma şəhərdə sulu qəlyan təklif edən yerlər dolub-daşır və bu, gənclər arasında çox populyardır, iki sözlərdən biri "gedəh, bir qəlyan çəkək"dir. Bəlkə də qəlyanın faydalı haqqında xüsusi bir televiziya verilişi açılırsa, qəlyana marağ elə bu qədər olar. Necə ki, sağlamlıq verilişlərinə milyonlarla adam baxır, amma nə öz canlarının qayğısına qalırlar, nə də öz zərərli vərdişlərindən əl çəkirilər.

Bəs çıxış yolu nədir? Çıxış yolu zərərli vərdişləri haqqında maarifləndirici məlumatlar yaymaqdır. Düzdür, bunun effekti yüzdə on olacaq, amma bu da qənimətdir.

Bizim ölkənin cəmiyyəti o cəmiyyətlərdəndir ki, burada siqareti və spirtli içkini yalnız labüd ölüm təhlükəsi qarşısında tərğidirlər.

Ona görə də deputat Jalə Əliyeva düz deyir, yaradıcılıq əsərlərini mozaikləşdirib, senzura tətbiq edib, zay eləməyin xeyri yoxdur...

Qarabağ mitinqində iqtidar və müxalifət bir araya gələ bilər

Pənah Hüseyn: "Mitinqdə siyasi şüarlar və tələblər də qoyulmayacaq"
Fəzail Ağamalı: "Bu mitinqə müsbət yanaşırım"

İndiki vaxtda belə bir aksiyanın təşkil olunmasının vacibliyini sayanlar çoxluq təşkil edirlər. Amma bununla belə BŞİH-in mitinqə icazə verib-verməyəcəyi suallar doğurur. Eyni zamanda, Qarabağ adının olduğu bu yerdə iqtidar və müxalifətin bir arada olmasının vacibliyindən söz açılır.

Qarabağ Komitəsinin üzvü, Xalq Partiyasının sədri Pənah Hüseyn "Yeni Məsavat"a açıqlamasında bildirdi ki, bu mitinqin məqsədi indiki beynəlxalq münasibətlərin həssas məqamında Qarabağ məsələsini gündəmə gətirməkdir: "Beynəlxalq aləmə Qarabağ məsələsinin Azərbaycan cəmiyyəti üçün əsas problem olduğunu nümayiş etdirmək istəyirik. Eyni zamanda, bu mitinq xalqımızın və onun milli vətənpərvər qüvvələrinin Qarabağı unutmadığını, torpaqlarını azad etmək üçün hər cür addıma, o cümlədən, vətən müharibəsinə hazır olduğunu, bu problem ətrafında cəmiyyətimizin bütün təbəqələrinin birləşdiyini göstərmək məqsədi daşıyır. Bu təkcə 29 sentyabr mitinqindən ibarət deyil. Orada elan etdiyimiz məqsədlərə doğru sistemli bir işin başlanğıcı nəzərdə tutulur. Qarabağ uğrunda bir xalq hərəkatının yeni bir mərhələsinə başlatmaq niyyətindəyəm. Bu məsələ ətrafında savaşa artıq 30 ildir davam edir. Hesab edirik ki, bu Azərbaycanın inkişafı üçün stimula verən bir məsələ ola bilər. Məq-

bağın əsas məsələ kimi gündəmə gətirilməsidir. Bu siyasi müxalifətin bir aksiyası deyil. Mitinqdə siyasi şüarlar və tələblər də qoyulmayacaq. Lakin təəssüflər olsun ki, iqtidar daxilindəki bəzi qruplar özlərinin maraqlarına görə bu mitinqə qarşı çıxmığa çalışırlar. Mitinqin razılaşdırılmamış olması cəhd olmur. Biz istənilən halda bu istiqamətdə hərəkət edəcəyik. Hər şey ölçüb-biçiləcək, situasiya uyğun qərarlar qəbul ediləcək. Cəmiyyətin mitinqlə bağlı ilk reaksiyası qənaətbəxşdir. Məvqeyim belədir ki, burada minlərin, yüz minlərin iştirakı vacib olsa da, orada bizlər cəmiyyətimizin müxtəlif çevrələrini, Qarabağ qazilərini, müharibə veteranlarını, ziyalılarımızı, gənclərimizi, Azərbaycan siyasətinin tanınmış nümayəndələrini bir araya gətirə bilsək, minlərin yüz minlərə çevrilməsinə nail olacağıq".

P.Hüseyn iqtidar tərəfi mitinqdə iştirak üçün dəvət etdi: "Burada hansısa bir rəsmi dəvətdən söhbət getmir. Ümumi çağırış edilib. Sırr deyil ki, Qarabağ Komitəsində təmsil olunanların, mitinqin təşkilatçıların tam əksəriyyəti hakimiyyətin Qarabağ siyasətini məqbul hesab etmir. Bu baxımdan xüsusi bir dəvətin göndərilməyini güman etmərəm. Amma hakim partiyanın, yaxud onun ayrı-ayrı nümayəndələri təşəbbüs göstərərək, bu mitinqdə iştirak etmək ar-

zu qədər vermmiş olduqları milli məsələlərlə bağlı bəyanatlarında hər hansı bir fikir ayrılığı olmayıb. Bundan sonra da bu şəkildə iradəmizi ortaya qoymalıyıq. Baxın, Ermənistan cəmiyyətinə. Görecəksiniz ki, torpaqlarımızı işğal altında saxlamaq üçün o cəmiyyət həm xalq, həm də iqtidar olaraq onlar bir mövqedədirlər. Buna görə də indiyə qədər torpaqlarımızın sülh yolu ilə azad edilməsində ciddi çətinliklər var. Demirəm ki, onlardan nümunə götürək. Ermənistan nümunə götürülməyəcək nə bir xalqdır, nə də bir ölkədir. Torpaqlarımızın azad edilməsi üçün bütün siyasi ambisiyalarımızı, fərqli baxışlarımızı kənara qoyub, biz bir millət olaraq iradəmizi cəmləşdirməli, vahid mövqədən çıxış etməliyik. Dünya görməlidir ki, Azərbaycan heç bir halda torpaqlarının bir qarşını belə düşməne güzəştə getməyəcəkdir. Biz həmin xalq ki, 1988-ci ildən başlayaraq, yeni Qarabağda məlum proseslər başladıqı zamanda millionlarla insan, bütün Azərbaycan ayaqüstə idi. Bir daha çağırış edirəm ki, siyasi mövqeyindən asılı olmayaraq hər bir Azərbaycan vətəndaşı işğal edilmiş torpaqlarımızın azad olunması üçün vahid bir mövqədən çıxış etməli, millət və dövlət olaraq bu işğala son qoymaq üçün bütün imkanlarımızı qoymalıyıq".

□ **Cavansir ABBASLI,**
"Yeni Məsavat"

Nardaranda bilik günü

Zamin Hacı
 zaminhaci@gmail.com

"Yekəbaşlıqdan təqvim çapı yaddan çıxmışdı və camaat bilmirdi ayın neçəsidir"

(İlyə İff)

Gömrükdən hər həftə hansısa əməkdaşın rüşvət, pis davranış, vəzifə həddini aşmaq maddələriylə suçlanıb işdən qovulması, hətta həbsi xəbərlərini almaqdayıq, bu isə zəhmətkeşlərimizi həddən artıq sevindirir. Neçə adamdan bu yöndə şadanalıq xəbərləri almışam, küçədə qarşımı kəsib deyiblər. Biri Biləsuvar gömrüyündəki biabırçılıqlardan şikayətlənirdi, başqası Qazaxdakı keçiddən, üçüncüsü Yalamadan, dördüncüsü Balakəndən...

Demək olar, sərhədimizin gömrük nöqtələrindən hamısı vətəndaşı bezdirmişdir. Nəinki vətəndaşı, xariciləri də. Mən yayda bir rus bloqçunun Azərbaycana səfər videosuna baxdım. Gəlib Lənkərana qədər gəzmışdi, toyda, Qobustanda, Bakıda olmuşdu, ən böyük şikayəti isə gömrükdə onu incidənlərdən idi. Elə gömrüyün əlindən canını ilan ağzından çıxmış qurbağa kimi qurtarıb Gürcüstana atanda dönüb belə bir söz dedi ki, mən bir daha Azərbaycana gəlməyəm. Bu baxımdan, gömrükdə aparılan islahatı bütün dünyanın tərəqqipərvər ictimaiyyətinin dəstəklədiyini hökumətin, Gömrük Komitəsinin yeni başçısının nəzərinə çatdırmağı özümüzə borc bilirik.

Doğrusu, yuxarıdakı cümlədə "Gömrük Komitəsi" ifadəsini düzmü yazdım, heç bilmirəm. Nazirlər Kabineti yanında Orfoqrafiya Komissiyamız gündə bir hoqqa çıxardır. Örnək üçün, ən son qaydalardan biri belədir: hansısa nazirin adını yazmaq lazım gəlsə biz onun sahəsini böyük hərflə, "nazir" sözünü isə kiçik yazmalıyıq. Səhiyyə naziri, Təhsil naziri, Daxili İşlər naziri və sairə şəkildə. Məncə, çox mənasız, camaatın başını qarışdırmaqdan, çaşdırmaqdan əlavə heç zədə yaramayan bir "yenilikdir". Hər şeydən öncə, bizdə nazirliyin öz adından daha çox, nazirin adını böyük yazmaq məntiqlidir, çünki nazirliklər əslində yiyəsi ilə tanınır. Yenilik lazım idisə, belə olmalı idi: mədəniyyət Naziri, kənd təsərrüfatı Naziri və sairə. Burada vurğu nazirin üzərində qoyulmalıdır. Hətta yaxşı olar "nazir" sözündə bütün hərflər böyük yazılsın, dövlətçiliyimizin bazburutu azalması: sosial təminat NAZİRLİ, əmlak komitəsinin SƏDRİ... Bu qayda ilə. Çünki NAZİR sözünü böyük hərflə yazsan bir də görərsən erməni və sairə mənfi ünsürlər qorxub qaçdılar, heç müdafiəyə ehtiyac olmadı. Həmçinin, rəvadırmı əmək və əhalinin sosial müdafiəsi sahəsində o cür böyük işlər görülsün, lakin bunun NAZİRLİ balaca hərflə yazılsın, əmək, əhali və sosial kimi əziyyətli sözlər isə böyük?

Eyni şey xalq şairi, əməkdar jurnalist kimi fəxri adların yazılma qaydasına da aiddir. Komissiya təklif edir burada birinci söz böyük hərflə yazılsın, qalanları balaca: Xalq şairi, Xalq artisti və s. Güc NAZİRLİKLƏRİ bu təklifi irəli sürmüş AMEA Nəsimi adına Dilçilik İnstitutunun əməkdaşlarının dərisini soyub içinə saman təpsələr haqlı olurlar. Adam əziyyət çəkib şair, artist olur, sən isə xalqı böyük yazırsan, adamı balaca. Böyük hörmətsizlikdir. Anar müəllim Xalq yazıçısı adıyla rayona getsə heç onun qədəmləri münasibətiylə toyuq kəsməzlər. Bu arada digər xalq Yazıçımız Kamal Abdulla müəllimi Bilik günü münasibətiyə Nardaran orta məktəbində şagirdlər qarşısında edəcəyi çıxış münasibətiylə qutlayıram. Məncə, o çıxış Nobel ödüli alarkən edilən çıxışdan daha önəmli-dir.

Söz düşmüşkən, təhsil NAZİRİNİN göstərişi ilə bu il məktəblərimizdə Bilik günü bayramı olmayacaqdır, müəllimlərə (kişilər arasında müəllim peşəsi genosidə uğradığı üçün təklif edirəm müəllim sözünü daha məktəbdən silək, ancaq uçaskovlara müəllim deyək) aldığınız şokoladları özünü parçalayın. Səbəb isə bayramın şən-bəyə düşməsidir. Ümid edirəm bu şən-bə təxirəsalması yəhudi nazir Libermanın Bakıya səfəri ilə bağlı deyildir, çünki şən-bə günü məktəbə süpürgə pulu aparmaq günahdır.

Yəqin Kamal müəllim də çıxışını saxlayıb birinci gün edəcəkdir. Nə ziyanı, nardaranlı uşaqlar iki gün də dözsünlər, darıxmasınlar. Gec olsun, güc olsun. Bax, gömrükdə islahatı gör biz neçə il gözlədik...

ABŞ bu ilin noyabrından Rusiyaya qarşı yeni və daha sət sanksiyalar tətbiq etməyə hazırlaşır. Bu barədə ABŞ-ın Nümayəndələr Palatasında dinləmələr zamanı dövlət katibinin köməkçisi Manişa Sinqh bildirib. Onun sözlərinə görə, buna səbəb Rusiyanın öz ərazisində kimyəvi və bioloji silah istehsalı ilə bağlı obyektlərdə təftişə yol verməməsidir. M.Sinqh qeyd edib ki, daha əvvəl birinci mərhələ sanksiyalar nəticəsində Rusiya on milyardlarla dollar həcmində maliyyə itkiləri ilə üzləşib.

Rusiya bu prosesin içərisində yer alan ölkələrdən biridir. Rusiyaya qarşı tətbiq olunan sanksiyalar şübhəsiz ki, nəticəsiz olmayıb. Nəticə göz qabağındadır. Lakin bu proses uzun müddət davam edə bilməz. Sanksiyalar sərtləşdikcə ölkələrin də bu sanksiyalara

masi Rusiya üçün itki deməkdir. Bundan öncə tətbiq edilmiş sanksiyalar nəticəsində şimal qonşumuzda kifayət qədər maliyyə çətinlikləri yaranmışdı. Belə bir durumda müxtəlif təyinatlı yardımların dayandırılması çə-

Rusiyaya yeni sanksiya dalgası - digər ölkələr də hədəfdə

Bundan əlavə, ABŞ hökuməti Şimali Koreyaya qarşı tətbiq etdiyi sanksiyaları genişləndirib. "Report"un məlumatına görə, bu barədə ABŞ Maliyyə Nazirliyi bəyanat yayıb.

Bəyanatda deyilir ki, Şimali Koreya ilə əlaqələrinə görə, Rusiyanın "Volasys Silver Star" və Çinin "Yanbian Silver Star Network Technology" şirkətləri "qara siyahı"ya salınıb. Adıçəkilən şirkətlərin ABŞ ərazisində ola biləcək hər cür əmlakına həbs qoyulub, onlar maliyyə

Politoloq Elçin Mirzəbəyli hesab edir ki, ABŞ və müttəfiqlərinin qurduqları sistem yeni çağırışlara cavab vermir: "Sanksiyaların şübhəsiz ki, təsiri var və bu təsir daha çox psixoloji təzyiç vasitəsi kimi özünü göstərir. Əslində Tramp hələ seçki müddətində özünün iqtisadi təxribat planlarının müəyyən konturlarını açıqlamışdı və düşünürəm ki, artıq çoxları "iqtisadi müharibə"nin sadəcə ABŞ prezidentinin eksentrist davranışlarının tərkib hissəsi olmadığını başa düşür. Dünyanın bu günədək mövcud olan maliyyə sistemi və iqtisadi mexanizmləri ABŞ-ın maraqlarına

qarşı immuniteti formalaşır. Rusiya zəngin təbii ehtiyatları olan bir ölkədir. Eyni zamanda xalqın müqavimət gücü də kifayət qədər yüksəkdir. SSRİ-nin ideoloji mirası, həmçinin faşizm üzərindəki qələbənin yaratdığı və uzun illərdir ki, təbliğ olunan amillər Rusiya xalqlarının xarakterinin formalaşmasında əhəmiyyətli dərəcədə rol oynayıb. Hollivud filmləri, ən müxtəlif formalarda, musiqi, geyim və digər bu kimi sosial-mədəni elementlər üzərində aparılan təbliğat göründüyü kimi bu realiaqları dəyişə bilməyib. Digər tərəfdən, ABŞ-ın

tin maliyyə vəziyyətini bir qədər də ağırlaşdıracaq. ABŞ-ın istədiyi də budur. Rusiya iqtisadiyyatı bundan daha ciddi bir zərbəni bu ilin noyabr ayından etibarən hüquqi şəxslərin, idxal, ixrac əməliyyatlarının kreditləşdirilməsinin dayandırılmasından sonra alacaq. Hesab edirəm ki, Birləşmiş Ştatlar yaxın iki il ərzində Rusiya iqtisadiyyatını çökdürmək üçün indiyə qədər tətbiq edilən sanksiyalardan daha kəskin iqtisadi sanksiyalara əl atacaq. Bu yol

Elçin Mirzəbəyli: "Əvvəlki statusu qorumaq üçün başqalarını zəiflətmək lazımdır"
Fikrət Yusifov: "Ölkələrdən heç biri ABŞ-ın sanksiyaları qarşısında baş əymək istəmir"

əməliyyatlarında iştirak edə bilməzlər.

Birləşmiş Ştatların yaxın vaxtlarda Türkiyəyə qarşı da yeni sanksiyalar tətbiq edəcəyi barədə xəbərlər dolaşmağa başlayıb. Günlər öncə ABŞ İrana qarşı da noyabr ayından etibarən yeni sanksiyalar tətbiq edəcəyini açıqlamışdı.

Bütün bunlar Birləşmiş Ştatların Rusiya başda olmaqla sanksiyalar tətbiq etdiyi dövlətlərdə uğur qazana bilməməsi məsələsini yenidən gündəmə gətirib. Ekspertlər Amerika və onun müttəfiqlərinin sanksiyalara məruz qoyduqları dövlətlərin iqtisadiyyatlarını çökdürmək üçün bütün güclərini getdikcə səfərbər etdiklərini bildirirlər. Sanksiyaların tez-tez yenilənməsini bu amillə izah edirlər. Bundan başqa bu sanksiyaların tezliklə Çinin də iqtisadiyyatına təsir edib-ətməyəcəyi məsələsi müzakirə obyektinə çevrilib.

Daha doğrusu, ABŞ və müttəfiqlərinin qurduğu bu sistem yeni çağırışlara cavab vermək iqtidarında deyil, daha çox xərc, vasait tələb edir. ABŞ iqtisadiyyatı isə bu yükü daşıya bilmir. Mütəxəssislərin rəyinə görə, vaxtilə məhz ABŞ-ın maraqlarını qorumaq, maliyyə bazarlarında nəzarətini gücləndirmək məqsədilə yaradılan "maliyyə imperiazmi" mexanizmi artıq bu ölkənin öz iqtisadiyyatını da çökdürür. Dünya əhalisi sürətlə artır, resurslar tükənir, təbii resursları yüksək olan ölkələrin iqtisadi gücə çevrilmək şansı yüksəlir. Daha güclü olmaq üçün mövcud maliyyə və iqtisadi mexanizmlərlə irəli getmək mümkün deyil. Deməli, əvvəlki statusu qorumaq üçün başqalarını zəiflətmək lazımdır. ABŞ da məhz bu yolu tutub. Sanksiyaların tətbiq olunduğu, yaxud tətbiq olunması ehtimal edilən ölkələrin siyahısına diqqət yetirsək, onların eksəriyyətinin təbii resurslarla zəngin olduğunu, müəyyən bir hissəsinin iqtisadiyyatının isə sürətlə inkişaf etdiyini görə bilərik. Burada söhbət təkcə Rusiyadan

sanksiyaları tamamilə fərqli geosiyasi maraqlar güdən qüvvələri də bir araya gətirib. Düşünürəm ki, bundan sonra müqavimət daha da güclənəcək. Çünki söhbət mövcudluq uğrunda aparılan mübarizədən gedir".

Sabiq maliyyə naziri, iqtisadçı alim Fikrət Yusifov bildirirdi ki, Rusiyaya qarşı tətbiq edilən yeni sanksiyalar Birləşmiş Ştatların bu ölkənin iqtisadiyyatını iflic hala salmaq məqsədilə atılan növbəti addımdır: "Yeni sanksiyalar ABŞ-ın 1961-ci ildə qəbul edilmiş xarici yardım haqqındaki qanununa uyğun yardımların dayandırılmasını nəzərdə tutur. Düzdür bu zaman təcili humanitar yardım, qida və digər kənd təsərrüfatı məhsulları hələlik istisna edilir. ABŞ hər il müxtəlif kanallarla xarici ölkələrə, o cümlədən Rusiyaya milyonlarla dollar həcmində müxtəlif problemlərin həlli ilə bağlı humanitar yardım göstərir. Bu yardımların dayandırıl-

artıq seçilib. Amerika bu gün müxtəlif ölkələrə geniş sanksiyaya savaşı açıb. Onun bu sanksiyalarla dolu savaş meydanında hələlik Rusiya, İran, Türkiyə, Şimali Koreya və Çin var. Ancaq istisna deyil ki, ABŞ Administrasiyası sanksiya tətbiq etdiyi ölkələrlə əməkdaşlıq edən digər ölkələri də bu sıraya qata bilər. Prezident Donald Tramp bunu dərinəndə götür-qoy etmədən istənilən ölkəyə qarşı edə bilər. Təbi ki, sanksiyalar bu ölkələrin iqtisadiyyatına ciddi zərbələr vuracaq, ancaq onların istənilən nəticəni verəcəyi şübhəlidir. Bu ölkələrdən heç biri ABŞ-ın sanksiyaları qarşısında baş əymək istəmir və çox güman ki, bunu etməyəcəklər. Bütövlükdə istənilən sanksiya ikitərəfli zərər vurur. Heç şübhəsiz ABŞ-ın tətbiq etdiyi sanksiyalar onun da iqtisadiyyatına müəyyən zərər yetirir".

□ **Cavanşir ABBASLI,**
"Yeni Müsavat"

Ermənistanın baş naziri Nikol Paşinyanın "qara günləri" başlayıb. Xüsusilə də ölkənin güc strukturlarının başçıların telefonlarının dinlənilməsi olayından sonra "kart"lar tam açılıb ki, bu da onun durumunu xeyli ağırlaşdırıb.

Düzdür, N.Paşinyan hökumət başına gəldikdən sonra bir günü belə rahat keçməyib. Belə ki, hər gün ölkədə etiraz aksiyalarının keçirilməsi, xalqın sosial vəziyyətə etirazları, üstəlik, Rusiyadan təzyiqlər, Sərkisyan-Köçeryan tərəfdarlarının basqıları erməni baş naziri peşman duruma salıb. Amma sözügedən telefon danışıqları nəticəsində ölkədə həyata keçirilən son həbslərin arxasında məhz Paşinyanın dayandığı məlum olub ki, bu da vəziyyəti kritikləşdirib.

Bir neçə həftə əvvəl hətta həbsi barədə danışmağa ehtiyatlanan, Paşinyan hökumətinin ünvanına sərt ifadələr işlətməkdən yayınan eks-prezident Robert Köçeryan artıq baş nazirlə hədə dilində danışır.

Ölkənin "Medimaks" agentliyinə müsahibəsində o, hətta Paşinyanın özünü 1 mart qırğınına görə ittiham edib. Köçeryan "həmin günlərdə Levon Ter-Petrosyanın və Nikol Paşinyanın radikal mövqeyi faciəyə yol açan əsas səbəb olub" deyib. Eks-prezidentin "hesab edirəm ki, Paşinyan mənə ilişdiyinə görə peşman olacaq" hədəsi isə Ermənistanda böyük qarşıdurmanın anonsu sayıla bilər. Özü də R.Köçeryan bundan sonra Rusiya prezidenti V.Putinlə şəxsi münasibətləri barədə danışib. Keçmiş prezident Putinlə keçmiş münasibətlərini xatırladıb, indi də dostluq əlaqələrində olduğunu söyləyib və son 10 ildə onunla müntəzəm ünsiyyət qurduğunu bildirib. Bu da Paşinyana xəbərdarlıqdır. Xatırladaq ki, V.Putinin R.Köçeryana avqustda ad günü münasibətilə zəng etməsindən sonra keçmiş prezident aktivləşməyə başladı. Görünür o, Paşinyanı peşman edəcəyini deyərək Putinlə dostluğuna istinad edib. Hər halda Paşinyanın Putinin dostuna ikinci cinayət işi açması və onun ölkədən kənara çıxmasına qadağa qoyması cavabsız qalmaqacaq.

R.Köçeryan həbs edilərkən belə iddialar var idi ki, onun həbsi ssenarisi əslində Moskvada hazırlanıb. Ağlaşılmaz iddianı irəli sürənlərin qənaətinə görə, eks-prezidentin reputasiyasının kifayət qədər zədələndiyini nəzərə alan texnoloqlar Köçeryanı həbsdən "qəhrəman" kimi çıxarıb sonra hakimiyyət başına gətirmək planını qurublar. Düzdür, R.Köçeryan həbsdə çox qalmadı. Amma çıxan kimi, parlament seçkilərində iştirak edəcəyini açıqladı. Ardınca Rusiyadan gələn dəstək mesajları diqqət çəkdi. Maraqlıdır ki, R.Köçeryan həbsdə olduğu

günlərdə yox, məhz onunla bağlı qərarın dəyişməsindən sonra müdafiə mesajları verməyə başladı. "Qarabağ klani"nin liderlərindən olan bu Xocalı canisi indiki baş nazirin hansı səbəbdən onunla ayrı-ayrı qütblərdə durduğunu tam anlamadığını bildirib. Keçmiş prezidentin fikrincə, Paşinyan onun simasında özü üçün təhlükə görür. Deməli, R.Köçeryanın revanş məqsədi ortadadır və o, xilas yolunu hakimiyyəti ələ keçirməkdə görür. Ancaq maraqlıdır ki, hələlik xalq arasında görünməyə cürət etmir.

Musavat.com xəbər verir ki, müxbir ilk öncə medianın onun siyasətə geri qayıtmasına olduqca neqativ münasibət göstərdiyini, həmçinin rəy sorğularının əleyhinə olduğunu diqqətə çatdırıb: "Siz İrəvan, Gümrü, Vanadzorun küçələrində sərbəst dolaşın, insanların sizə olan münasibətini dəyişdirmək üçün onlarla söhbət edə bilərsinizmi?" Köçeryan bu cür "eksperiment"i həyata keçirə bilməyəcəyini etiraf edib: "Hesab edirəm ki, "kültə" üçün çıxmaq" fikri yerinə düşməz. İctimai rəyi yoxlamağın daha effektiv üsulları var və mənim komandam indi bununla məşğul olur. Son illərdə mən ümumiyyətlə, tek gəzirəm və heç vaxt insanlarla ünsiyyətdə problem hiss etməmişəm". Köçeryan davamında bir sonrakı fəaliyyəti üçün elektoral bazasının kifayət qədər güclü olduğunu iddia edib. "Medimaks"ın əməkdaşı ondan Serj Sərkisyanı özünə varis seçdiyinə görə peşman olub-olmadığını soruşub. R.Köçeryanın bu suala cavabı maraqlı olub: "Tarix keçmişə qayıtmağı sevmir. Buna görə də olub-bitənə qiymət verməyəcəm". R.Köçeryan həmin vaxt Serj Sərkisyanın varis olaraq seçilməsindəki əsas faktorun Ermənistanın milli təhlükəsizliyinin effektiv şəkildə qorunması olduğunu ifadə edib. Lakin bununla bərabər o, son 5 ildə Sərkisyanla sadəcə, 2 dəfə görüşdüyünü diqqətə çatdırıb. Bu da ondan xəbər verir ki, Köçeryan Sərkisyanı özünə şərikinə istəmir. Hər halda R.Köçeryanın həbsindən sonra barəsində araşdırmalar başlanan S.Sərkisyanın hər hansı etiraz bildirməyərək Qarabağa, anasının yanına qaçması da R.Köçeryan üçün dərsdir. Görünən budur ki, Kreml də bu mərhələdə N.Paşinyanın qarşısını ala bilməyən və Rusiyanı hər addımda satmağa hazır olan Sərkisyanı yox, Köçeryanı seçib.

Ermənişünas-alim, politoloq Qafar Çaxmaqlı "Yeni Musavat"a bildirdi ki, Rusiyanın

Ermənistan vətəndaş müharibəsi ərəfəsində

İşğalçı ölkənin baş naziri keçmiş prezidentin açıq təhdidləri ilə baş-başa qalıb; Kreml ona dirəniş göstərən erməni baş naziri yerində oturtmaq üçün "Robert kartı"na əl atıb; **politoloq:** "Köçeryanın arxasında həm Rusiya var, həm də Qarabağ klani"

əlinə Paşinyanı ram etmək, istədiklərini qəbul etdirmək üçün önəmli niyyətlər var: "Onlardan biri heç şübhəsiz, Rusiyanın birbaşa siyasətini yürütmüş Köçeryandır. Paşinyan bunu bildiyindən onun üstünə gedir. Dirənişlə qarşılanması da təəccüblü deyil. Köçeryanın arxasında həm Rusiya var, həm də Qarabağ klani. Paşinyan hələ ki, bu iki qüvvəni öz tərəfinə çəkməyib. Ermənistan siyasət elitası da hələ tam olaraq Paşinyanın tərəfinə keçməyib. Paşinyan seçkilər vasitəsilə yeni qüvvələr əldə etmək istəyir. Hər kəsdə bir gözləmə mövqeyi hiss olunur". **Ekspert Paşinyan-Köçeryan davasında Qarabağ məsələsinin də dartışma mövzusu olduğuna diqqət çəkdi:** "Ötən günlərin birində Ermənistan Respublikaçılar Partiyasından olan deputat Armen Aşotyanla Paşinyanın bir mükaliməsi olub. Paşinyan Qarabağ məsələsində Köçeryan - Sərkisyan hakimiyyətini ittiham edərək onların 7 rayonu qaytarılması barədə danışıqlar apardığını iddia edib. Aşotyan bunun üçün sübutları istəyib. O da bunları ictimaiyyətə açıqlayacağını vəd edib. Amma ortada bir sübut olmadığından Paşinyanın üzərinə gedilir. Qarşı tərəf Qarabağın statusuna öncəlik verdiklərini deyirlər. Paşinyan tərəfdarları isə Köçeryan - Sərkisyan cütlüyünün mövqələrinin İlahi Əliyevin mövqeyi ilə eyniliyindən dəm vururlar. Mübarizənin Qarabağ məsələsi fonunda gərgin xarakter alacağını düşünürəm. Gələcəkdə də Qarabağ danışıqlarının xarakteri, onun

hansı şəkildə davam etdirilməsi Paşinyanın taleyini həll edəcək". **Q.Çaxmaqlı əmindir ki, Köçeryanın mühakimə edilməsindən bir şey çıxmasa, Paşinyanın işi çətin olacaq:** "Ermənistanda gedən bu daxili çekişmələrə Rusiya hələ ki, aktiv müdaxilə etmir, onlara xəbərdarlıq xarakterli belə telefon dinləmələri və s. ilə reaksiya verir. Hər halda bu ölkədə durulma prosesinin getməməsi Qarabağ danışıqlarını bir qədər uzadacaq. Bu danışıqlar isə ümidverici heç nə vəd etmədiyindən bizim üçün bu proseslərin hansı şəkildə alacağı çox da əhəmiyyətli deyil".

Qeyd edək ki, Qarabağ məsələsi yenidən Ermənistan parlamentində mübahisəyə səbəb olub. Bu dəfə Ermənistanın Respublikaçılar Partiyasından olan deputat Armen Aşotyanla Baş nazir Nikol Paşinyan arasında gərginlik yaranıb. Aşotyan parlamentdə çıxışı zamanı Paşinyanın son mitinqdə etdiyi çıxışa diqqət yönəldib: "Siz son mitinqinizdə "Onlar əraziləri verməyə gəliblər. Mən bunu sənədlər əsasında bilirəm. Ona görə ki, kimin nə dediyini görürəm" ifadələrini işlətmisiniz. Mən məktub yazaraq sizdən xahiş etdim ki, danışıqların hansı mərhələsində belə bir şeyin olmasını dəqiqləşdirəsiniz. Siz dediniz ki, danışıqların məxfiliyini pozmaq haqqına sahib deyilsiniz. Mən Serj Sərkisyanı müraciət etdim və öyrəndim ki, onun dönəmində danışıqlarda hər zaman əsas məsələ Qarabağın statusu məsələsi olub". **Bun-**

dan sonra Paşinyan Aşotyanın ittihamlarına cavab verir: "Danışıqlar masasında heç vaxt Qarabağın statusunu zəmanət altına alacaq və dəqiq göstərəcək variant olmayıb. Siz bunu bilirsiniz. Son illər isə Qarabağın statusu daha çox kənara atılmağa başlanılıb. Mən vərsəliklə Qarabağın statusu haqqında heç bir şeyin olmadığı variantı əldə etməmişəm. Bu variantda yalnız Azərbaycanın ərazilərini geri qaytarmaq yer alır. Bunu rəsmi şəkildə sizə deyirəm. Mən demirəm ki, bu sənəd imzalanıb. Deyirəm ki, bu danışıqlar masasındakı son variantdır. Demişəm və deyirəm ki, Qarabağın iştirakı olmadan məsələnin həlli mümkün deyil". **Axar.az xəbər verir ki, Aşotyan bundan sonra Paşinyana yenidən müraciət edərək, onun fikri ilə razılaşmadığını deyib. O, daha sonra Paşinyana ritorik sual verir:** "Əgər Paşinyanın dedikləri həqiqətdirsə və həqiqətən Azərbaycan üçün belə sərfəli variant müzakirə edilərsə, o zaman aydın deyil ki, Bakı niyə bunu qəbul etməkdən imtina edib?" Maraqlıdır, əleyhdarları Paşinyanın Qarabağı Azərbaycana qaytarmaq üçün hakimiyyətə gəldiyini iddia edirdilər. İndi də Paşinyan deyir ki, S.Sərkisyan 7 rayonu işğaldan azad etmək istəyirmiş, o, gəlib və imkan verməyib.

"Nikol Paşinyanın son mübahisəsi göstərir ki, o öz mövqeyində qalır və rəqiblərinə qarşı başlatdığı təzyiqləri azaltmaq niyyətində deyil". Bunu isə 1in.am saytına açıq-

lamasında rusiyalı politoloq Qriqori Trofimçuk deyib. (axar.az) Onun sözlərinə görə, hazırkı erməni baş nazirinin təzyiq həyata keçirməsi üçün əlində əsasları var. O, Paşinyanın Moskvada səsləndirdiyi əsas sözün "qarışmaq" olduğunu və bunun birbaşa Kremlə göndərilən tələb olduğunu bildirib.

Trofimçukun fikrincə, Ermənistanla Rusiya arasında problemlər mövcuddur və yeniləri də ortaya çıxacaq. Onun sözlərinə görə, Paşinyanın hakimiyyətdən getməsinə Moskva elə də yüksək həssaslıq göstərməyəcək: "Əgər Robert Köçeryan yenidən ali dövlət vəzifəsinə gəlmək istəsə, bu, ölkədəki vəziyyəti qeyri-stabil edəcək. Burada vəziyyət Rusiyada Borbaçovun özünü prezident kimi xalqa təqdim etməsinə bənzəyəcək. Ona görə də Moskva nə qədər istəsə Köçeryanı dəstəkləyə bilər, amma məsələ onda deyil. Məsələ erməni vətəndaşların dəstəklənməsindən gəlir ki, onlar da keçmişə qayıtmaq istəyirlər. Moskva Köçeryana qarşı bəslədiyi isti münasibəti heç vaxt Paşinyana qarşı bəsləməyəcək".

Aydın görünür ki, Kreml ona dirəniş göstərən erməni baş naziri yerində oturtmaq üçün "Robert kartı"na əl atıb. Bu kartdan Köçeryanı Ermənistan hökumətinin başına gətirilənədək istifadə oluna bilər. İstənilən halda, işğalçı ölkədə baş verənlər Azərbaycan üçün növbəti Qarabağ şansı yarada bilər...

Son günlər problemlı kreditlər məsələsi yenidən gündəmə gəlib. Hüquqşünas Əkrəm Həsənov Konstitusiyaya Məhkəməsinin məsələyə yenidən baxdığını bildirib. Söhbət məhkəmədə Mülki Məcəllənin 422-ci maddəsinin, yəni şəraitin əhəmiyyətli dərəcədə dəyişməsi ilə əlaqədar müqavilənin dəyişdirilməsi və ləğv edilməsi bəndindən gədir.

Məlum olduğu kimi, Konstitusiyaya Məhkəməsi daha öncə də problemlı kreditlər məsələsinə baxmış və banklara tövsiyə xarakterli

Dollar kreditləri vətəndaşları da bezdirib, bankları da...

Rəşad Həsənov: "Dövlət bu məsələ ilə bağlı mövqə ortaya qoymalıdır"

qərar çıxarmışdı. Artıq 3 ildən çoxdur ki, problem müzakirə olunsada, hələ ki, optimal bir çıxış yolu tapılmayıb.

Mövzu ilə bağlı "Yeni Müsavat"a danışan **İqtisadçı-ekspert Rəşad Həsənov** da bildirdi ki, Konstitusiyaya Məhkəməsi bu məsələdə konkret qərarlar qəbul edə bilmir. Çünki tərəflərdən biri özəl mülkiyyətdir və toxunulmazlığı var: "Banklar hər hansı formada Konstitusiyaya Məhkəməsinin qərarı ilə borcların silinməsinə sövq edilə bilməz. Bu zaman mülkiyyət hüququnun pozulması anlamış daşır. O səbəbdən bu kimi hallarda Konstitusiyaya Məhkəməsi daha çox tövsiyə xarakterli qərarlar ortaya qoyur. 2015-ci ildə də bununla bağlı məhkəməyə müraciət olundu. Həmin dövrdə də Konstitusiyaya Məhkəməsi konkret öhdəliklər və ya çərçivə müəyyən edə bilmədi. Burada əsas tərəflərdən biri də, əlində kifayət qədər səlahiyyətlər və imkanlar olan hökumətdir. Hökumət bu məsələdə mövqeyini ortaya qoymalıdır, problemi tənzimləməlidir. Təəssüflər olsun ki, ötən dövr ərzində hər hansı addım atılmadı. Səsləndirilən fikirlər də, daha çox tövsiyə xarakterli olub və bankların güzəştə getməsinə yönəlib".

R.Həsənov bir məsələni də diqqətə çatdırdı ki, bankların vəziyyəti də 2014-cü ildən sonrakı dövrdə formalaşmış konyunktur fonunda heç yaxşı deyil: "Banklar həm kreditlərlə bağlı problemlər yaşa-

yırlar, həm də portfelleri əhəmiyyətli dərəcədə kiçilib. Son bir ildə baş verən dəyişikliklərə nəzər salsaq, 2016-cı il və 2017-ci ilin əvvəllərində banklar faiz gəlirlərinin bir hissəsini konvertasiya gəlirləri ilə kompensasiya edirdilər. Valyutadəyişmədə iri marja tətbiq edərək gəlir qazanırdılar. 2017-ci ilin yarısından sonra bu imkanlar da aradan çıxdı və 2018-ci ildə də vəziyyət dəyişmədi. Banklar hazırda ən ağır resessiya yaşayan sektorlardan birinin təmsilçiləridirlər. Ona görə də, yükün birmənalı olaraq bankların üzərinə qoyulması doğru deyil və Azərbaycan qanunvericiliyinə də uyğun deyil. Qanuna görə borclar götürülməsə qaytarılmalıdır. Təbii ki, burada bankların özünün kredit siyasəti və portfelinin sağlamlaşdırılması məsələsi də var. Məhz bu kimi hallarda onların da müəyyən qədər güzəşt etmə imkanları var. Kreditlərin restrukturizasiyası, faizlərin aşağı salınması, güzəştlərin verilməsi, yenidən kreditleşdirmə və sair bu kimi imkanlar tətbiq edərək öz portfelinin sağlamlaşdırma və yenidən siyasətini davam etdirə bilər. Bu onların səlahiyyətləri daxilindədir və bir sıra banklar bu kimi addımlar atıblar. Amma kreditlərin restrukturizasiyası məsələnin həlli deyil".

İqtisadçının sözlərinə görə, bu məsələdə problemi yarıdan hökumətin verdiyi qərarlardır və bu mənada hökumət də yükün bir hissəsini

çiyinə götürməlidir: "Hökumətin qəbul etdiyi qərarlar, xüsusilə də manatın devalvasiyası bu problemin kökündə dayanır. Ona görə də, idarəetmə orqanlarının qəbul etdiyi qərarlardan vətəndaşa və ya biznesə dəyən zərər hansısa formada hökumət tərəfindən kompensasiya olunmalıdır. Bu da öhdəliklərdən biridir. Lakin biz heç bir halda irəliləyiş görmürük. İndiki halda banklar öz imkanları daxilində düşükləri bu batalıqdan çıxmağa çalışırlar. Lakin hazırda bankların kredit portfelinin hər 100 manatının 14 manatı problemlı kreditlərə aiddir. Bu kifayət qədər böyük yüküdür. Banklar son dövrlər müəyyən güzəştlərə gedir, krediti restrukturizasiya edir. Problemlı kreditlərin strukturuna baxdıqda bəzi aylarda müəyyən azalmaların olduğunu da görmək olar, lakin sonradan yenə artır. Səbəb odur ki, bank restrukturizasiya etdikdən sonra krediti problemlı kreditlər siyahısından çıxarır və normal kreditlər siyahısına salır. Amma problem həll olunmur, vətəndaş yenə də krediti qaytara bilmir və yenidən həmin məbləğ problemlı kreditlər siyahısına qayıdır".

Bu fikirlərin dəfələrlə həm parlamentdə, həm də digər qurumlarda səsləndirilməsinə baxmayaraq, hər hansı ciddi addım atılmadığını deyən ekspert dövlətin mövqə ortaya qoymasını vacib hesab etdi: "Demək olar ki, həm borclular, həm də banklar taleyin ümidinə buraxılıb. Hökumət hər hansı

mövqə ortaya qoymadı. Azərbaycan Beynəlxalq Bankı dövlətə məxsus olduğu üçün müxtəlif yollarla vəziyyətdən çıxarıldı. Lakin özəl sektora bənzər münasibət sərgilənmədi. Hesab edirəm ki, bu problem dərinləşməkdə davam edəcək. Bugünə qədər hökumətin səgələdiyi mövqedən onu başa düşürük ki, birmənalı olaraq bu öhdəlikləri üzərinə götürmək fikrində deyil. O baxımdan biz təklif vermişdik ki, ən azından öhdəliklər 3 tərəf - bank, dövlət və borclu arasında bərabər bölünsün. Dövlət buna gedərsə, həm borclular, həm də banklar problemin bu yolla həllinə razı olarlar".

□ **Nərgiz LİFTİYEVA,**
Yeni Müsavat

Qarabağ veteranı xəstə qızının müalicəsi üçün kömək istəyir

Asif Əsədov: "14 yaşlı yeniyetmə qızım bu gün fiziki göstəricilərinə görə 7 yaşlı kiçik uşağın göstəricilərinə malikdir"

Qarabağ veteranı Asif Əsədov redaksiyamıza müraciət edərək, yeniyetmə qızı üçün kömək istəyib.

A.Əsədov bildirib ki, 14 yaşlı qızında anadangəlmə kəskin böyüməmə - hormon çatışmazlığı, seliakiya xəstəliyi var. Belə ki, xəstəlik üzündən yeniyetmə qız boy qısalığından əziyyət çəkir, yaşlılardan geri qalır: "14 yaşlı yeniyetmə qızım bu gün fiziki göstəricilərinə görə 7 yaşlı kiçik uşağın göstəricilərinə malikdir və inkişaf etmir. Uzun illər qızımın xəstəliyi ilə bağlı düzgün olmayan diaqnozlar və müalicələr onun sağlamlığını daha da zədələyib. Xəstəlik ucbaından həmçinin qızımın digər orqanizmləri də inkişafdan qalır və bu onun üçün gələcəkdə ciddi fəsadlar yarada bilər. Həkimlər hipovizar nanizim əlaqədar analizlərin dərinləşdirilməsi və böyümə hormonu müalicəsi təklif etdilər. Buna əsasən boy hormonunun inkişafı üçün 17 yaşına çatana qədər qızıma mütəmadi iynə vurulmamalıdır.

Qeyd edirəm ki, bu iynələr həddən artıq bahalı və bir müharibə veteranının məvacibi ilə öhdəsindən gələcək bir məbləğ deyil. Hipovizar nanizim xəstəliyinin müalicəsi erkən dövrlərdə başlamalı və yeniyetməlik dövrünə qədər davam etməlidir. Təəssüf ki, biz artıq 13 il geridə qoymuşuq və mənim qızımın normal inkişaf etməsi üçün ancaq 3 il zaman mövcuddur. Əks halda bu tip xəstələrin orqanizmləri məhz uşaq göstəricilərində qalır və onlar gənc yaşlarında dünyasını dəyişirlər. Dövlətimizdən, xeyirxah və imkanlı şəxslərdən xahiş edirəm, qızımın müalicəsi üçün bizə dəstək olsunlar".

Yeniyetmə qızın həyatını qurtarmaq üçün yardım etmək istəyənlər aşağıdakı telefon nömrəsinə zəng edə bilərlər:

0552289068

□ **Xalidə GƏRAY,**
Musavat.com

Qida Təhlükəsizliyi Agentliyi sahibkarlara xəbərdarlıq edib

"Təəssüf ki, qeydiyyatın başlamasından xeyli vaxt keçməsinə və prosedurun kifayət qədər asan olmasına baxmayaraq, qida məhsulları sahəsində fəaliyyət göstərən bir çox sahibkarlıq subyektləri müəyyən olunan vaxt çərçivəsində qeydiyyattan keçmək üçün müraciət etməyiblər".

Bu barədə musavat.com-a Azərbaycan Qida Təhlükəsizliyi Agentliyinin (AQTA) nformasiya təminatı və innovativ həllər şöbəsinə məlumat verilib.

Qeyd olunub ki, "Yeyinti məhsulları haqqında" qanuna əsasən (maddə 7), Azərbaycanda qida məhsulları sahəsində çalışan subyektlərin fəaliyyəti qida təhlükəsizliyi üzrə mövcud texniki normativ hüquqi aktların tələblərinə, sanitariya-gigiyena, baytarlıq və fitosanitar tələblərə uyğunluğunun təmin edilməsi məqsədi ilə yoxlanılır, yeyinti məhsulları ekspertizadan keçirilir və həmin subyektlər qida təhlükəsizliyi üzrə qeydiyyata alınır. Qida təhlükəsizliyi üzrə qeydiyyata alınmış subyektlər dövlət reyestrinə daxil edilir və həmin subyektlərə reyestrdən çıxarış verilir. Qanunun 7.3-cü maddəsinə əsasən Qida təhlükəsizliyi üzrə qeydiyyata alınmamış təsərrüfat subyektlərinin fəaliyyəti qadağandır: "Bununla bağlı, Qida Təh-

AQTA

AZƏRBAYCAN
RESPUBLİKASININ
QIDA TƏHLÜKƏSİZLİYİ
AGENTLİYİ

lükəsizliyi Agentliyi qida zəncirinin bütün mərhələlərində iştirak edən sahibkarlıq subyektlərini öz fəaliyyətlərini qanunvericiliyin tələblərinə uyğun şəkildə həyata keçirməyə dəvət edir və bildirir ki, qanunsuz fəaliyyət göstərən sahibkarlıq subyektləri ilə bağlı, qanunvericiliyin tələbləri çərçivəsində, ciddi tədbirlər həyata keçiriləcək".

□ **Musavat.com**

Hələ də 10 milyon olmamağımızın səbəbləri..

Ölkə üzrə əhalinin sayı ilin əvvəlindən 45 min 141 nəfər və ya 0,5 faiz artaraq avqust ayının 1-nə 9 milyon 943 min 226 nəfərə çatıb. Bir kvadratkilometrə düşən əhalinin sayı 115 nəfər olub.

Dövlət Statistika Komitəsindən bildiriblər ki, əhalinin ümumi sayının 52,9 faizi şəhər yerlərində, 47,1 faizi kənd yerlərində məskunlaşıb, 49,9 faizini kişilər, 50,1 faizini isə qadınlar təşkil edir. Hazırda hər 1000 kişiye 1005 qadın düşür.

Ədliyyə Nazirliyinin rayon (şəhər) qeydiyyat şöbələri tərəfindən cari ilin yanvar-iyul ayları ərzində ölkədə 78 min 673, yaxud hər gün orta hesabla 371 doğulmuş körpə qeydə alınıb və bu göstərici əhalinin hər 1000 nəfərinə 13,8 təşkil edib. Doğulan körpələrin 53 faizi oğlan, 47 faizi isə qız uşaqlarıdır. Doğulanlardan 1458-i əkiz, 57-si üçəmdir. Hazırda ölkədə uşaq doğmaq qabiliyyətinə malik hər bir qadına bütün ömrü boyu 1,9 uşaq düşərək əhalinin təkrar istehsalı təmin olunur.

Cari ilin yanvar-iyul ayları ərzində ölkədə 34 min 812 ölüm halı qeydə alınıb və bu göstərici əhalinin hər 1000 nəfərinə 6,1 təşkil edib. İlin 7 ayında qeydiyyat şöbələri tərəfindən 33 min 9 nikah və 8 min 538 boşanma halları qeydə alınıb və əhalinin hər 1000 nəfərinə nikahların sayı 5,8, boşanmaların sayı isə 1,5 olub.

Yanvar-iyul aylarında Daxili İşlər Nazirliyi və Dövlət Miqrasiya Xidmətinin müvafiq qurumları tərəfindən daimi yaşamaq üçün 2 min 109 nəfər Azərbaycanla gələn, 829 nəfər isə Azərbaycandan gedən qeydə alınaraq miqrasiyanın müsbət saldosu 1280 nəfər təşkil edib.

Rəqəmlərdən də gördüyünüz kimi, Azərbaycan əhalisi son bir neçə ildə ciddi sürətdə artım nümayiş etdirməyib. İllərdir ölkə əhalisinin 10 milyon olduğunu avtomatik olaraq desək də, hələ də bu rəqəmə çatmamışıq.

İqtisadi araşdırmalara görə, Azərbaycanda əhalinin ən çox artımı 50-60-cı illərdə qeydə alınıb. Bu onillikdə əhali 40 faizə qədər artıb. Bu, o deməkdir ki, əhalinin orta hesabla ildə artımı 4 faiz təşkil edib. Ancaq artım 2000-ci ildən 2007-ci ilə qədər cəmi 0,7 faiz təşkil edib. Təbii artımın tempi təxminən 6 dəfə aşağı düşüb. Araşdırma nəticəsində o da ortaya çıxıb ki, doğumun aşağı düşməsi indi olmasa da qarşıdakı 15-20 ildə ölkənin insan potensialının azalması baxımından böyük problemlər yarada bilər.

Sosioloq Cavid İmamoğlu: "Ölkədə demoqrafik böhran yaşanması yaxın 40-50 il ərzində aktuallaşır"

Bu yaxınlarda açıqlanmış bir araşdırma üzə çıxarıb ki, Azərbaycanda qızların 10%-i dünyaya göz açmadan məhv edilir. Sözügedən araşdırmanı, ayrı-ayrı ölkələrin rəsmi statistikasına dayanaraq, ABŞ-da mənzillənən, cinsi və reproduktiv sağlamlıq üzrə ixtisaslaşan Quttmaxer İnstitutunun əməkdaşları aparıb. Bu araşdırmadan o da bilinib ki, Azərbaycan və Ermənistanda cinsə görə selektiv abort geniş yayılıb. Müəlliflər əsasən ultrasəs müayinəsinin tətbiqindən sonra bəzi postsovet ölkələrində selektiv abortların artdığını vurğulayıb.

Tədqiqat 3 postsovet ölkəsində - Ermənistan, Azərbaycan və Gürcüstanda 2015-2018-ci illərdə 100 qıza azı 116 oğlan düşdüyünü üzə çıxarıb. Bu rəqəmlər Çin və Hindistanla müqayisə olunur. Bənzər fenomənə başqa postsovet ölkələrində, məsələn, Qazaxıstan, Moldova və Ukraynada rast gəlinməyib.

Sosioloqlar isə düşünür ki, adətən qız uşaqlarına olan isteksizlik inkişaf etməmiş, patriarxal cəmiyyətlərdə özünü göstərir. Buna səbəb isə ailələrin qızları zəif hesab etməsidir. Belə ki, bu sayaq cəmiyyətlərdə qadınların hüquqları daha çox pozulur, əzilir. Bu səbəbdən də heç bir ana öz yaşadığını övladlarının da təkrarən yaşamasını istəmir. Bu isə cəmiyyətin özünün zəifliyindən irəli gəlir. Cəmiyyət zəif olduğundan zəif hesab ediyi qadının qəbul etmək istəmir, zəifdən utanır. Halbuki müasir cəmiyyətdə qadının rolu dəyişib, indi fiziki güc mühüm deyil. Bu cür halların qarşısını almaq lazımdır. Bu işlə hökumət də ciddi məşğul olmalıdır, əgər hökumət etmirsə, onda qeyri-hökumət təşkilatları, ziyalılar, media etməlidir.

Sosioloq Cavid İmamoğlu "Yeni Müsavat"a açıqlamasında bildirdi ki, əslində Azərbaycan

can realığında demoqrafik gərginlik hələ müşahidə olunmur. Onun fikrincə, yaxın perspektivdə qarşısı alınacaq tədbirlər görülməyə problem kimi özünü göstərəcək: "Müqayisə üçün deyək ki, Cənubi Qafqaz regionu ölkələrini müqayisə etsək, vəziyyət o qədər mənfəi deyil. Əksinə, qadınların dünyaya uşaq gətirmə faizinə görə Azərbaycan Gürcüstan və Ermənistanı qabaqlayır. Bizdə ailədə əsasən 2 uşaq nəzərdə tutulur. Amma son illər demoqrafik gərginliyə təsir edəcək bir neçə faktor nəzərə çatdırmaq istəyirəm. Bunlardan biri evlilik yaşının gecikməsidir. Xüsusən də statistik məlumatlara görə, kişilər arasında bu yaş 28-29-a qədər artıb. Bu, təbii ki, qəbulolunmazdır və tədbirlər görülməlidir ki, evliliyin gecikməsinə səbəb olan problemlər aradan qaldırılsın. Əgər ortada insanların öz sevdidiyi adamı tapa bilməməsi problemdirsə, bu, normaldır. Amma ortada sosial problem dayanırsa, qarşısı alınmalıdır. Azərbaycanda iş bazarında iş yerlərinin diplomla əlaqədar olmasıdır. Yeni bu gün bir çox iş yerləri namizədlərdən dörd illik bakalavr, magistr təhsili, əlavə olaraq bir neçə xarici dil bilməsi kimi tələblər irəli sürür. Bundan başqa, kişilərin qarşısına hərbi xidmətdə olmaları ilə bağlı tələblər də qoyulur. Bu da təbii olaraq, oğlanların evlənmə yaşının gecikməsinə gətirib çıxarıb".

Müsaibimiz problemin həll yollarından biri kimi ölkədə peşə bacarıqlarının artırılmasına diqqət edilməsinin vacibliyini bildirdi. Sosioloq dedi ki, bu gün Azərbaycanda kollec, texnikumların bazası çox zəifdir. Demək olar ki, əksər valideynlər övladlarını bu sahəyə vermirlər və nəticədə hamı 4-6 il təhsil alma yolunu tutur: "Onun da sonu bir çox hallarda evliliyin gecikməsi ilə nəticələnir. Halbuki 9-cu sinif

dən bəzi oğlanlar peşə məktəblərinə getsələr, 2 il sonra əllərində gözəl peşələri olacaq. Kiçik sahibkarların çoxalması toplumun formalaşmasına, evliliklərin gecikməsinə gətirib çıxaracaq. Peşəyönlü təhsil təbliğ olunmalı, bu sahənin səviyyəsi artırılmalıdır. Bu, 18-20 yaşlı bir gənc kişinin iqtisadi azadlığına gətirib çıxarır və nəticədə həmin gənc üçün evlilik aktuallaşır. Bu da öz növbəsində gələcəkdə uşaqların sayına təsir edəcək, demoqrafik vəziyyəti yaxşılaşdıracaq".

C.İmamoğlu ölkədə demoqrafik problemin yaranmasına səbəb olacaq bir başqa məqama da toxundu. Dedi ki, əsas problemlərdən biri də bu gün ölkədə qız uşaqlarının ana bətnində öldürülməsidir: "Bu da qız uşaqlarının azalmasına gətirib çıxaracaq. Azərbaycan bu gün selektiv aborta görə Çindən bir addım arxada dayanır. Bu da yaxın 30-40 ildə demoqrafik düzəninə də təsirsiz ötürməyə bilər. Qızların sayının azalması gələcəkdə dünyaya uşaq gətirəcək qadınların sayının azalması, avtomatik olaraq demoqrafik böhran deməkdir. Təkcə bu iki amil üzərində təhlil etsək, deyə bilərik ki, ölkədə demoqrafik böhran yaşanması yaxın 40-50 il ərzində aktuallaşır. İndiki halda bu proses üçün tezdir. Ən gözəli də budur ki, qarşısı alına bilən tədbirlər görülsə, istiqaməti dəyişdirilə bilən bir prosesdir".

Müsaibimiz xatırladı ki, Avropa təcrübəsində demoqrafik problem yaşayan ölkələrdə bunun qarşısının alınması üçün müəyyən addımlar atılır. Onun sözlərinə görə, dövlət ailə qurmağı, dünyaya uşaq gətirməyi təşviq edən, stimullaşdıran addımlar atır: "Güzeştlər, üstünlüklər var. Azərbaycanda bir çox ailələr qızlarını ərə verəndə oğlan evinə müstəqil ev şərti qoyurlar. Bəzən bu tələbə görə evliliklər 5-6 il uzana bilir. Ona görə də hökumət güzeştlə, sosial mənzillərin satışını aktivləşdirməli, 0.01 faizlik ipotekalar gənclərə ayırılmalıdır ki, gənclər evə sahib olsunlar, nəinki 4-7 faizlik ipotekaların altına girərək. Bunlar hamısı sosial dəstək, ailə qurmaq istəyən gənclərə maddi gəlirliliyin artırılması üçün güzeştlər də olmalıdır ki, ölkədə demoqrafik gərginlik yaşanmasın".

□ **Sevinc TELMANQIZI,** "Yeni Müsavat"

Azərbaycanda pensiya yaşı azaldıla bilərmi...

Vahid Əhmədov: "Bu, ölkə prezidentinin səlahiyyətində olan işdir, amma istənilən vaxt bu məsələyə qaydıla və baxıla bilər"

Azərbaycanda pensiya yaşı artıq xeyli vaxtdır qadınlar üçün 63-ə, kişilər üçün 65-ə qaldırılıb. Pensiya yaşının artırılmasında o zaman ki əmək və əhalinin sosial müdafiəsi naziri Səlim Müslümovun apardığı "islahatlar"ın ciddi rol oynadığı dəfələrlə mediada yazılıb. İnsanlar arasında hələ də bu cür fikirlər var ki, bu tipli təkliflərin müəllifi məhz sabiq nazir idi.

Artıq bir neçə aydır Səlim Müslümov vəzifəsindən uzaqlaşdırılıb. Bəs bundan sonra Azərbaycanda pensiya yaşının azaldılması və əvvəlki vəziyyətinə qaytarılması mümkündürmü?

Millət vəkili Vahid Əhmədov "Yeni Müsavat"a bildirdi ki, pensiya yaşının qadınlar üçün 63-ə, kişilər üçün isə 65-ə qaldırıldığı zaman məsələnin müzakirəsində müəyyən təkliflər, müəyyən təərəddüdlər olub. Yaş həddinin qaldırılmasının əleyhinə çıxış edən millət vəkilləri də olub. Lakin səsvermədə yaş həddinin artırılması təklifi daha çox səs qazanıb və qanun qəbul edilib: "Yeni biz o zaman da öz sözüümüzü dedik. Amma qanun qəbul edildiyi və yaş həddi artırıldı. Qanun qəbul olundusa, deməli, icraya getməlidir və getdi də. Rusiya indi pensiya yaşını 65-ə qaldırmaq istəyir. Hələ ki hökumətin irəli sürdüyü təklif layihə olaraq qalsa da gündəlikdən də rəsmən çıxarılmayıb. Ölkədə mitinqlər keçirilir, ictimai etiraz müşahidə olunur. Bu səbəbdən hələ ki hökumət gözləmə mövqeyi seçib.

Ümumiyyətlə pensiya yaşı həddinin 65-ə qaldırılması ilə əlaqədar dünya təcrübəsi var. Müəyyən dövlətlərdə məhz bu cürdür. Azərbaycanda da bir sıra məsələləri əsas göstərib pensiya yaşını qaldırılmışdır. Mən o vaxt da öz sözüümü demişəm, indi də deyirəm ki, ümumiyyətlə, yaş həddinin 65-ə çatdırılması Azərbaycan əhalisi arasında müəyyən problemlər yaradır. İnsanlar gözləyir ki, 60 yaşında təqaüdə çıxacaq, birdən-birə yaş həddi 65 qaldırılıb və bu istər-istəməz problem yaradır".

Vahid Əhmədov vurğuladı ki, pensiya yaşının azaldılması ölkə prezidentinin səlahiyyətində olan məsələdir. Amma istənilən vaxt bu məsələyə qaydıla və baxıla bilər: "Şəxsən mən hesab edirəm ki, pensiyaya çıxmaq üçün yaş həddinin 65-ə qaldırılması müəyyən qədər problemlər yaradır əhali arasında. Azərbaycanda yaş həddinin artırılması pensiya sistemində gedən islahatlarla əlaqədar oldu.

Yeni əmək və əhalinin sosial müdafiəsi naziri təyin olunub. Yəqin ki, yeni nazir bu sahəni araşdırır və pensiya yaşı ilə bağlı təkliflər səsəndirə bilər. Yeni nazirin bu cür təklif irəli sürmək səlahiyyəti var. Pensiya yaşının azaldılması ilə bağlı ciddi təklif ola bilər. Yeni bu məsələ sadəcə məsələ deyil. Təklif hökumətdən gəlməlidir. Bundan sonra təklifə Milli Məclisdə baxıla bilər. Son və həlledici qərarı isə prezident verir".

□ **Etibar SEYİDAĞA,** "Yeni Müsavat"

Daşkəsəndə həbsdən çıxan oğul ata və anasını baltalayıb. Hər iki şəxs baş və üz nahiyələrindən çoxsaylı ağır xəsarətlərlə xəstəxanaya yerləşdiriliblər. Məlumat görə, F.Bağirov həbsxanadan yeni çıxıb. Hadisənin hansı səbəbdən baş verdiyi isə hələlik məlum deyil. Faktla bağlı araşdırma aparılır. Sumqayıt şəhər sakini, 2000-ci il təvəllüdü Cavidan Rövşən oğlu Quluzadə özünü 14 mərtəbəli yaşayış binasının damından ataraq öldürüb. Hadisənin başvermə səbəbləri hələlik məlum deyil.

Hacı Zeynalabdin Tağıyev qəsəbəsində isə Sumqayıt şəhər sakini, 1951-ci il təvəllüdü Minayə Həsənlı mənzildə naməlum şəxs və ya şəxslər tərəfindən 10 bıçaq zərbəsi ilə qətlə yetirilib. Onun meyiti müayinə olunmaq üçün Səhiyyə Nazirliyinin Məhkəmə Tibbi Ekspertiza və Patoloji Anatomiya Birliyinin Sumqayıt şəhər şöbəsinə yerləşdirilib. Öldürülən qadının Sumqayıtda sələmçiliklə məşğul olduğu bildirilir. Faktla bağlı Sumqayıt Şəhər Prokurorluğunda cinayət işi başlanıb...

Kriminal statistikaya diqqət etdikdə, təəssüflə qeyd etməliyik ki, son vaxtlar Azərbaycanda qəddarlıqların, amansızlıqların sayı artıb. Atanın övladı bıçaqlaması, ananın övladını, nənənin nəvəsini, uşağın anasını, ərin arvadını öldürməsi kimi faktlar qeydə alınmaqdadır.

Keçmiş polis rəisi, hüquqşünas Mahmud Hacıyev deyir ki, xüsusi qəddarlıqla qətl hadisələrinin həmişə olub: "Cinayət varsa, cinayətkarlıqla mübarizə də var. Şəxs hər hansı bir səbəbdən cinayət törədirsə, onun cəza alacağı da gözləniləndir. Sovetlər dövründə də hüquq-mühafizə orqanlarında işləmişəm. Son 10-15 ildə baş vermiş xüsusi qəddarlıqla ölüm hadisələrini götürsək, bunun sovet vaxtına nisbətən çoxaldığını görürük. Müqayisə üçün deyim ki, SSRİ dövründə təhsil-tərbiyə sistemi daha effektiv idi. Sərhədlər bağlı idi, narkomaniya indiki ilə müqayisədə həddindən artıq az idi, sərxoşluq, fahişəlik də az idi. Bağlı ölkə olduğu üçün belə şeylərə xüsusi diqqət yetirilirdi və nəzarət altında saxlanılırdı. Bunları toplum halında götürəndə hamısı cinayət əməllərinə təsir edən amillərdir. Ümumilikdə isə hər bir cinayət tərkibinin amillər toplusu olur.

İntiharlar, qəddar qətlər artır - səbəblər...

Mahmud Hacıyev: "Son illəri götürəndə Azərbaycanda insanlarda psixoloji bir gərginlik var"

Əhməd Qəşəmoğlu: "Dəhşətli cinayətlərin əsas səbəbi mənəvi dəyərlərə lazımı qədər önəm verilməməsidir"

Onlardan biri də cinayətin motividir. Müxtəlif motivlərlə müxtəlif ölüm halları baş verir. Burada müəyyən psixoloji gərginlik var. Son illəri götürəndə Azərbaycanda insanlarda psixoloji bir gərginlik var. Xüsusilə qətl hadisələrinin şaquli xətt boyunca baş verməsi və sovet dövrü ilə müqayisədə çoxalması, bunların hamısına həm sadaladığım amillər, həm də insanların psixoloji durumu təsir edir. Psixoloji durumu da gərginləşdirən amillər toplusu var. Sosial iqtisadi problemlər, narkomaniya, sərxoşluq, fahişəlik psixoloji durumu gərginləşdirən amillərdir. Bunlar toplum halında insanların psixoloji durumunu gərginləşdirir və xüsusi amansızlıqla qətl hadisəsi, quldurluq baş verir. Bu amillər aradan qalxsa, xüsusi amansızlıqla qətl hadisələri və digər cinayətlər də azalar. Bunların qarşısını almaq üçün müəyyən profilaktik tədbirlər var ki, onları həyata keçirmək lazımdır".

Mahmud Hacıyev deyir ki, cinayətlərin törədilməsi səbəblərini öyrənən kriminalologiya elmi var: "Kriminalologiya 3-5, 8-10 illik dövrlərdə baş verən oxşar cinayətlərin başvermə sə-

bəblərini öyrənir. Cinayət hansı zonada, hansı silahla, üsulla və s. məqamlar nəzərə alınmaqla araşdırılır. Hansı zonada bu və ya digər cinayətin artma səbəbləri öyrənilir. Hüquqşünaslar, psixoloqlar, psixiatrlar kompleks halında araşdırma aparırlar. Bu və ya digər cinayəti törətmiş şəxsin psixoloji durumu, yaşam tərzi, iş şəraiti və digər faktorlar nəzərə alınır. İnsan var ki, cinayəti psixoloji durumundakı naqisliklərə görə törədir. Mümkündür ki, şəxs emosional olsun və hər hansı bir hadisədən affekt vəziyyətə düşsün cinayət törətsin. Olur ki, şəxsdə ruhi pozğunluq var, amma bundan heç xınları da məlumatlı deyilərlər. Hansısa hadisənin təsiri altında belə pozğunluq özünü büruzə verir və cinayət törənir. Bu baxımdan hüquq-mühafizə orqanlarının niyə vaxtında tədbir görüb bu və ya digər cinayətin qarşısını almaması haqda ittihamlar həmişə haqlı deyil".

Sosioloq Əhməd Qəşəmoğlu baş verən olayları psixoloji gərginliklə əlaqəli olduğunu deyib: "Hər hansı bir cəmiyyətdə mənəvi dəyərlər öndə olursa, bu, cəmiyyəti ahəngdar tərzdə

tənzimləyir. Hansı cəmiyyətdə ki, mənəvi dəyərlər sıxışdırılmağa başladı, başqa dəyərlər önə keçdi, orada hər cür xoşagəlməz hadisəni gözləmək olar. Bu 100 illərdir bilinən məsələdir. Dinlər də, ağıllı adamlar da bizi mənəvi dəyərlərə çağırır. Ötən əsrin 60-cı illərində mədəni inqilab oldu. Başa düşdülər ki, maddiyata daha çox diqqət verməklə inkişaf etmək mümkün deyil. Bu gün Avropanın özündə də rəşional düşüncə ilə, ancaq maddi amillərə önəm verməklə qabağa getmək mümkün deyil. Yeni bunu artıq başa düşürlər. Bizim ölkəmizdə müəyyən qədər mənəvi dəyərlərə münasibətlə bağlı potensial vardı. Son 30 il ərzində baş verən xaos proseslər elə bir vəziyyətə gətirib çıxardı ki, mənəvi dəyərlər aşındı. Əxlaq, mərdənəlik, düzgünlük kimi mənəvi dəyərlər, hansılar ki, cəmiyyəti həmişə tənzimləyir, bunlara diqqət verilmədi. Vacib idi ki, çox ciddi humanitar siyasət qurulsun, gerçəkləşdirilsin".

Əhməd Qəşəmoğlu deyir ki, 1997-ci ilə qədər fəaliyyətdə olan Humanitar Tədqiqatlar və Proqnozlaşdırma İnstitutu belə olayların baş verməməsi

üçün proqramlar, layihələr hazırlayıb: "Həmin institut ləğv olundu və proqnozlaşdırma, layihələrin gerçəkləşməsi də dayandırıldı. Tez-tez belə hadisələr haqda eşidirik ki, mat qalırıq. Bu necə oldu deyirik. Amma proqnozlar onu deməyə əsas verir ki, bundan da pis xəbərlər gözlənilə bilər. Bunun da əsas səbəbi budur ki, mənəvi dəyərlərə lazımı qədər önəm verilmir. Biz kifayət qədər sürətlə çalışmalıyıq ki, cəmiyyətdə mənəvi dəyərlərə münasibət dəyişsin, qabağa getsin. Küçələrdə dalaşmaq, avtobusda, ictimai yerlərdə davranışlar artıq xoşagəlməz şəkildə alıb. Bütün bunların kökündə mədəniyyətə, mənəviyyətə olan münasibət dayanır və bu münasibət sürətlə dəyişməlidir. Bu baş verməyəcək, bir sosioloq olaraq deyirəm - daha da arzuolunmayan hallarla rastlaşacağıq".

Sosioloq təəssüflə vurğulayıb ki, insanlarda, istər gənclər, istərsə də yaşlı nəslin nümayəndələrində bir psixoloji gərginlik artıb. Yeni insanlar daha əsəbi olub, psixologiyaları sanki deformasiyaya uğrayıb: "Bu çox həyəcanlı bir vəziyyətdir və bu məsələyə çox ciddi diqqət yetirməli-

yik. İndiki vaxtda, müstəqil bir dövlətdə əsas məsələ əhəlinin keyfiyyəti məsələsidir. Qalan şeylər köməkçi vasitədir. Əhəlinin keyfiyyəti məsələsində isə onların psixoloji durumu mühüm yer tutur. Bəzi insanlar bu psixoloji durumu maddi vəziyyətlə bağlayırlar. Bu tamamilə yanlış düşüncədir. Çünki bizdən qat-qat aşağı iqtisadi imkanlı ölkələrdə, elə bizim özümüzdə də 30-50-ci illərdə iqtisadi vəziyyət bir o qədər də yaxşı olmayıb, amma insanlarda psixoloji durum bu qədər gərgin olmayıb. İndiki gərginliyin səbəbini sosioloji baxımdan araşdıranda ortaya belə bir mənzərə çıxır. Əsasən insanları gərgin edən o məsələdir ki, hər bir insan çalışır ki, cəmiyyətdə özünü təsdiq, təqdim etsin. Bu, orta məktəbdə də, ali məktəbdə də insanın təbiətindən doğan bir şeydir. Təəssüf ki, indiki vaxtda özünü, yerini tapa bilmək kimi bir çətinlik yaranıb. Bu həm də onunla bağlıdır ki, lazımı qədər iş yerləri yoxdur, həm də ki, insanların iş yeri barədə təsəvvürləri dəyişib. 50 il bundan qabaq gəncə iş yeri deyəndə sadə bir şey nəzərdə tuturdusa, indiki gənc axşama kimi informasiya təsiri altında iş yeri, özünü ifadə etmək deyəndə tamamilə başqa, daha üstün şeylər düşünür. İkinci insanın psixologiyasına təsir edən amil sabaha ümid məsələsidir. Biz çalışmalıyıq ki, cəmiyyətimizdə problemlərin azalması ilə yanaşı, insanların sabaha ümidi daha çox olsun. Bunu sovet hökuməti çox yaxşı eləmişdi. O zamanlar sabah haqqında ümidverici danışılırdı. Təəssüf ki, indiki vaxtda bunun əksi deyilir. Gözünü açan gənc sabaha dair pessimist şeylər eşidir ki, bu da mühitin təsiriidir. İnsanların bu davranışına təsir edən 3 amil var. Mühit, informasiya və insanların üstünlük verdiyi dəyərlər. Təəssüf ki, dediyim 3 faktorun üçündə də əsəblərin, psixologiyanın pozulmasına təsir edən faktorlar daha çox meydan sulayır. Ona görə də belə bir gərgin vəziyyət yaranıb. Bunun qarşısını almaq lazımdır. Mən neçə illərdir açıqlamalarımda deyirəm ki, bütün bunların həlli var. Bunun üçün oturub ciddi elmi əsaslarla fəaliyyət proqramı hazırlayıb həyata keçirmək lazımdır".

Eks-məhkumları yenidən cinayətə sövq edən amillər

Reabilitasiya mərkəzlərinə ciddi ehtiyac var; ekspertlərdən fərqli baxış, çıxış yolları...

Azərbaycanda kriminal statistikada diqqəti cəlb edən bir məqam var. Əsasən daha öncə məhkumluq həyatı yaşamış şəxslər tərəfindən törədilən cinayət işləri üstünlük təşkil edir. Türmədən çıxan kimi həyat yoldaşını öldürən və ya eks-məhkum tərəfindən həyata keçirilən oğurluq hadisələri barədə dəfələrlə oxumuşuq. Bu isə özlüyündə ölkədə keçmiş məhkumlar üçün reabilitasiya, adaptasiya mərkəzlərini mütləq edir.

Mərkəz ötən ildən tikilməyə başlayıb, amma...

"Yeni Müsavat" xatırladı ki, 2017-ci ilin oktyabrında Əmək və Əhalinin Sosial Müdafiəsi Nazirliyi yanında Dövlət Sosial Müdafiə Fondunun nəzdində Penitensiar müəssisələrdə cəza çəkməkdən azad edilmiş şəxslər üçün Sosial Adaptasiya Mərkəzinin yaradılması haqda qərar imzalanıb.

Bu qərara əsasən penitensiar müəssisələrdə cəza çəkməkdən azad edilmiş şəxslər üçün Sosial Adaptasiya Mərkəzinin Qobustan rayonunda istismarına icazə verilmiş binası, binaya aid bütün infrastruktur qurğu və avadanlıqlar Sosial Adaptasiya Mərkəzinin balansına, onun yerləşdiyi torpaq sahəsi isə istifadəsinə verilib. Qeyd olunur ki, mərkəzin saxlanılması üçün tələb olunan xərclər dövlət büdcəsinin mərkəzləşdirilmiş xərclərində nazirlik üçün nəzərdə tutulmuş vəsaitlər hesabına həyata keçiriləcək.

2017-ci il 17 oktyabr tarixdə Nazirlər Kabinetinin 434 nömrəli qərarına əsasən Əmək və Əhalinin Sosial Müdafiəsi Nazirliyi yanında Dövlət Sosial Müdafiə Fondunun nəzdində penitensiar müəssisələrdə cəza çəkməkdən azad edilmiş şəxslər üçün Sosial Adaptasiya mərkəzinin yaradılması nəzərdə tutulur. Qobustan rayonunda yerləşən bina istifadəyə verildikdən sonra orada həmin şəxslərin sosial mühitə adaptasiyası eləcə də, onların peşə hazırlığının təşkili, ümumən hüquqlarının müdafiəsi üçün işlər aparılacaq.

Bu, ilk sosial reabilitasiya mərkəzidir. Ehtimallara görə, bu mərkəz gələcəkdə cinayət hallarının azalmasına təsir göstərə bilər. Həbsxana həyatında

15 il cəza çəkmiş, cəmiyyətdən ayrılmış şəxsin yenidən sosial adaptasiyası, bu kimi adamların cəmiyyətə hazırlanmaları üçün müəyyən müddət (6 ay yaxud başqa) qoyulacaq. Amma bunlar detal olduğu üçün onlar barədə hələlik konkret qərarlar qəbul olunmayıb.

"Penitensiar müəssisələrdə cəza çəkməkdən azad olunmuş şəxslərin sosial adaptasiyası haqqında" Qanun layihəsi ölkədə sosial adaptasiya mərkəzlərinin yaradılmasını, keçmiş məhbuslara tibbi, psixoloji, hüquqi, informasiya və maddi yardımın göstərilməsini nəzərdə tutur. Keçmiş məhbuslara orta əmək haqqının dörd misli qədər bir dəfəlik pul verilməlidir ki, bu da 400-500 manat deməkdir. Penitensiar müəssisələrdə cəza çəkməkdən azad edilmiş keçmiş məhbuslar bir il müddətində sosial reabilitasiya mərkəzlərində qala bilərlər. Bu müddət keçmiş məhbusun penitensiar müəssisədən azad olunduğu gündən deyil, sosial reabilitasiya mərkəzində qeydiyyata götürüldüyü gündən hesablanmalıdır.

Ailəsinə, işini itirən məhkum azadlıqdakı həyata niyə uyğunlaşa bilmir?

Psixoloji araşdırmalar onu göstərir ki, məhbuslar azadlığa çıxdıqdan sonra onların sosial həyata uyğunlaşması üçün ilk ay çox vacibdir. Həbsxanadan azad olunduqdan sonra cəmiyyətə uyğunlaşmaqda çətinlik çəkən, bir çox hallarda iş, ev problemləri ilə üzləşən məhkumlar yenidən cinayət törədərək həbsxanaya düşməli olurlar. Türmə divarları arasında özlərinə uyğun həyat yaşayan məhkumlar həmin dövrdə müvafiq bir imic də formalaşdırırlar. Azad olunan kimi bu imic

aradan qalxır və azadlıqda kiçik həyatla uyğunlaşmaq çətin olur.

Sosioloji araşdırmalar sübut edir ki, azadlığa çıxan məhbuslar bəzi hallarda ailələrini də itirmiş olurlar. Ya ailələri çox vaxt onlardan imtina etmiş olur, ya da özləri ailələsinə geri qayıtmaq istəmir. Cəza çəkməkdən azad edilən şəxslər azadlığa buraxılan zaman cəmiyyətə uyğunlaşmasa, cəmiyyət özü həmin şəxsin yenidən cinayət törətməsinə bais olur.

Vətəndaşların Əmək Hüquqlarının Müdafiə Liqasının rəhbəri Sahib Məmmədov "Yeni Müsavat"a açıqlamasında xatırladı ki, "Məhkumluğunu başa vurmuş şəxslərin sosial adaptasiyası" haqqında qanun var. Müsahibimizin sözlərinə görə, bu qanun keçmiş məhbuslar üçün müvafiq infrastruktur sahələri yaratmağı, dövlət tərəfindən onlara yardım göstərməyi tələb edir: "Doğrudur, keçmiş məhkumlar 400 manata yaxın vəsaiti ala bilərlər. Amma bir sıra məhkumlar var ki, həbsxanadan birbaşa küçəyə çıxırlar. Nə yerləri olur, nə də müvafiq daldalanacaqları. Həmin qanuna görə, müvafiq yataqxanalar tikilməli idi. O müzakirələr neçə müddətdir davam etsə də, ortada hər hansı nəticə yoxdur".

Müsahibimiz hesab edir ki, Əmək və Əhalinin Sosial Müdafiəsi Nazirliyi bu mərkəzləri tikməklə yanaşı, paralel nəzərdə tutulan başqa tədbirləri də həyata keçirməli idi: "Məşğulluq məsələsi çox vacibdir. Kriminal keçmiş olan şəxsləri heç kim işə götürmək istəmir. Kriminal keçmiş olan şəxslərin əməyindən istifadə, peşə yönümlü artırılması da bu qəbildəndir. Hazırda qabanq görünən o yataqxananın tikilməməsidir.

Müvafiq ayrılımlar yoxdur. Dövlət büdcəsindən o vəsaitin ayrılması, prosesin sürətləndirilməsi birbaşa Əmək və Əhalinin Sosial Müdafiəsi Nazirliyinin üzərinə düşür və bunun zamanında edilməməsi mənfi nəticələrə gətirib çıxarır. Amma bir faktı da unutmayaq ki, bəzi məhkumlar çaresizlikdən türməyə qayıdır. Oğurluğa görə tutulubsa, çıxandan sonra da oğurluq edir. Tutaq ki, nə işi var, nə də evi. O adam təbii ki, yenidən cinayət əməlinə əl atır. Türmədə verilən qida, dərmanlar həyatını davam etdirə bilər".

"Yeni Müsavat" isə xatırladı ki, keçmiş məhkumların üzvləşdiyi problemlərdən biri də onların işlə təmin olunmamasıdır. Məhkumun iş tapa bilməməsi onun əvvəlki peşə üzrə vərdişlərinin yaddan çıxarması, cinayətə keçmiş və ölkədəki işsizliklə əlaqədardır. Bundan başqa, bir çox özəl və dövlət sektorunda keçmiş məhkumu işə götürməyirlər.

Əliməmməd Nuriyev: "Eks-məhkumlar üçün sığınacaqlar yaradılmalıdır"

Ədliyyə Nazirliyi yanında Penitensiar Sistemə Nəzarət üzrə İctimai Komitənin üzvü, hüquq müdafiəçisi Əliməmməd Nuriyev isə "Yeni Müsavat"a açıqlamasında bildirdi ki, bir çox hallarda məhkumların yenidən cinayət törətməsi ilə bağlı xəbərlər yer alır. Müsahibimizin sözlərinə görə, Azərbaycanda MDB və Şərqi Avropa ölkələri ilə müqayisədə təkrar cinayət etmə faktları geniş yayılmışdır: "Cəza müddəti başa çatmış, yaxud bu və ya digər formada cəzadan azad edilmiş şəxslərin yenidən cinayət törətməsi cəmi 5 faizi təşkil edir. Bu, orta göstəricidən də xeyli dərəcədə aşağıdır. Amma bu göstəricini daha da aşağı salmaq mümkündür. Cinayət özü sosial hadisədir. Cinayətkarlığın səbəbləri bir sıra hallarda sosial problemlər, habelə keçmiş məhkumların məşğulluğu problemi ilə bağlıdır. Ölkəmizdə cəzadan azad edilmiş şəxslərin məşğulluq məsələsi həll olunur. Bu şəxslərin daha çox işlə təmin edilməsi faizi artır. Amma bu, yetərli deyil. Özəl sektor məhkum olunmuş şəxsləri işə götürməkdə maraqlı deyil. Qanunda kvotalar, güzəştlər, limitlər olsa da, buna

əməl edilmir. Azad edilmiş şəxslərin cəmiyyətə inteqrasiya qanunu 2007-ci ildə çıxıb. Bu qanunda şərtlər nəzərdə tutulub, məhkumun azad olunmasına 3 ay qalmış Əmək və Əhalinin Sosial Müdafiəsi Nazirliyi nümayəndələri cəzaçəkmə müəssisələrinə gələrək, məhkumların azadlığa çıxması ərəfəsində bir sıra sosial xarakterli hərəkətlər edirlər".

Ə.Nuriyev dedi ki, məhkumların eyni zamanda peşəkarlıq baxımından da problemləri var. Onların ixtisaslı peşələrinin olmaması işlə təmin olunmada axsamalar yaşadır: "Bazar iqtisadiyyatı şəraitində peşəkarlığı olan şəxslərin işə cəlb edilməsi prosesi baş verir. Cəzaçəkmə müəssisələrində iş ixtisasları üzrə hazırlıqlar gedir. Amma bu proqramlar köhnədir. Yeni peşələr üçün yeni proqramların hazırlanmasına ehtiyac var. Peşə yönümlü təhsildə məhkumlar üçün təhsil proqramları olmalıdır. Eyni zamanda təlim proqramları, peşə təlimi proqramları da var".

Müsahibimiz eyni zamanda bildirdi ki, bəzi məhkumlar cəza çəkdiyi müddətdə yeni mədəniyyətə, türmə qaydalarına yiyələnirlər. Bu da onların yenidən cinayətə meyilliliyini təmin edir. Fərqli davranışlar sistemində yaşamaları öz nəticəsini yeni bir cinayətdə göstərir: "Daha bir məqam da odur ki, azadlığa çıxandan sonra məhbusları ailəsi qəbul etmir. Onlarda sosiallıq yoxdur və mülki cəmiyyətdə olan davranışlara uyğunlaşmaq çətin olur. Bu da onların cinayətə meyilliyini asanlaşdırır. Çıxır, iş yox, ailə yox. Ona görə də yenidən türməyə düşmək üçün yollar axtarır. Türmədə yaşamaq, yemək problemi yoxdur, məhkumlar işıq, qaz pulu vermirlər və bir çox öhdəliklərdən azaddır. Əgər mülki həyatda da onları gözləyən yoxdursa, yenidən ora qayıtmağa meylli olurlar".

Ə.Nuriyevin fikrincə, mülki həyata hazırlıq üzrə proqramlar dəyişməli, fərdi proqramlar hazırlanmalıdır. Müsahibimiz bildirdi ki, yetərli kadrlara, sosial işçilərə ehtiyac var: "Bu, bütövlükdə cəmiyyət üçün çətinlikdir. Peşəkar vərdişlərin yenilənməsi üçün belə kurslar vacibdir. Bu istiqamətdə daha çox işlər görülməlidir. Penitensiar Xidmət və Əmək və Əhalinin Sosial Müdafiəsi Nazirliyi

bu istiqamətdə işlər görür. Vətəndaş cəmiyyəti bu işdə aktiv olmalıdır. QHT Dövlət Dəstəyi Şurasına bu istiqamətdə müraciət edən qeyri-hökumət təşkilatlarının layihələrinin maliyyə tutumu azdır. Beynəlxalq donorlara çıxış yetərli deyil. Özəl sektor bu gün vətəndaş cəmiyyətinin layihələrini maliyyələşdirmir".

Problemdən çıxış yolu kimi Ə.Nuriyev həm də Azərbaycanda cəzanın humanistləşdirilməsi istiqamətində mühüm addımların atılmasının vacibliyini bildirdi. Onun fikrincə, cəza törədən şəxslərə münasibətdə onların azadlıqdan məhrum etmə yox, digər cəzaların tətbiqinə keçilməlidir: "Bu halda o şəxslərin türməyə getmədən alternativ cəzalandırılması mümkün olacaq. Nəticədə mülki vərdişləri tərgitməyəcəklər. 10 fevral 2017-ci ilə qədər daha çox insan azadlıqdan məhrum etmə cəzası ilə cəzalanıb, türmələr yüklənirdi. Bu da ilk dəfə cinayət etmiş şəxslərdə cinayətkarlıq vərdişlərini gücləndirirdi. Məhkum az olanda onları islah etmək daha asan olur. Bütün bunlar azadlıqdan məhrum etmə cəzasının miqyasını azaldır. Bu fərmandan sonra cinayət törədənlərin sayı 30 faiz azalmışdır. Demək olar ki, məhkəmələr tərəfindən daha çox alternativ cəzaların tətbiqi həyata keçirilir. Azadlıqdan məhrum etmə ağırdır, insanı cəmiyyətdən uzaqlaşdırır. Həbs cəzası ağır cinayət etmiş şəxslərə tətbiq olunmalıdır".

Müsahibimiz sonda onu da dedi ki, keçmiş məhbuslar üçün sığınacaqların olmaması da problemin miqyasını böyüdü: "Tutaq ki, məhkum azadlığa çıxıb. Amma onun yaşamaq üçün yeri yoxdur. Halbuki bu cür sığınacaqların olması psixoloji yardım, yeni əmək vərdişlərinin, yeni peşələrin yiyələnməsi baxımından imkanlar yaradard".

Dünya ölkələrinin bir çoxunda məhkumların əmək qabiliyyətini bərpa etmək və onların azadlığa buraxıldıqdan sonra həyata hazırlamaq məqsədilə bir sıra reabilitasiya tədbirləri həyata keçirilir. İlk növbədə, cəzaçəkmə müəssisələrinin tabeliyində olan istehsalat sahələrində məhkumların əməyindən istifadə olunur. Hətta onlara əməkhaqqı olaraq müəyyən qədər maaş da verilir. 2013-cü ilin statistik göstəriciləri ABŞ-da 1 milyon 260 min məhkumun olduğundan xəbər verir. Bu qədər məhkumun illik xərci 50 milyard dollar başa gəlir. Lakin dövlət həbsxanaların tabeliyində olan istehsalat müəssisələrində məhkumların əməyindən istifadə edərək, 72 milyard dollar gəlir əldə edir. Bunlar əsasən sanitariya-gigiyena, yeməklərin hazırlanması, kommunal-təsərrüfat, nəqliyyat xidmətləri kimi sahələrdir. ABŞ xarici ölkələrdə yerləşən istehsalat bazalarının geri qaytarılmaqla məhbusların məşğulluq səviyyəsini artırır. Buna görə də bir çox şirkətlər ucuz işçi qüvvəsi toplamaq üçün deyil müəssisələrini xaricdə yerləşən həbsxanalarda qururlar. Bu həm məhbuslara yardım edir, həm də ölkədəki ticarətin inkişafına təkan verir.

□ **Sevinc TELMANQIZI, "Yeni Müsavat"**

Lampa dəyişmək istəyən gənci "tok" vurub öldürdü

Bakıda ölümlə nəticələnən bədbəxt hadisə baş verib. Publika.az xəbər verir ki, dünən axşam saatlarında Şüvəlan qəsəbəsində yaşayan 1986-cı il təvəllüdü Qəmbərov Murad Gülbala oğlu evdə elektrik cərəyanı vurması nəticəsində ölüb. O, otaqda elektrik lampasını dəyişərkən bədbəxt hadisə ilə üzləşib və hadisə yerində keçinib.

Faktla bağlı araşdırma aparılır.

Qeyd edək ki, bədbəxt hadisə nəticəsində ölən 32 yaşlı Murad Qəmbərov subay olub.

Arvadını güllələyən Kürdəmir sakini tutuldu

Sentyabrın 13-də Kürdəmir rayonu ərazisində yaşayan Qumru Salayeva evindən qırma yaraları ilə xəstəxanaya gətirilib. DİN-dən Trend-ə verilən məlumata görə, hadisəni münaqişə zəminində törətməkdə şübhəli bilinən - əri Şahin Kərimov Kürdəmir RPŞ-nin əməkdaşları tərəfindən saxlanılıb, ondan cinayətdə istifadə etdiyi müvafiq sənədləri olmayan "İJ-16" markalı tüfəng götürülüb.

Araşdırma aparılır.

Həbsdən çıxan narkoman oğul ana və atasını baltaladı

Daşkəsəndə dəhşətli ailə münaqişəsi yaşanıb. ARB TV xəbər verir ki, Daşkəsənin Qabaqtəpə kəndində 74 yaşlı İlyas Bağirov və həyat yoldaşı 64 yaşlı Tamara Bağirovaya onlarla bir yerdə yaşayan oğulları Firdovsi Bağirov balta ilə ağır xəsarətlər yetirib.

Yaralılar yaxınlarının köməyi ilə Gəncə şəhər Təcili Tibbi Yardım Xəstəxanasına çatdırılıblar. Firdovsi Bağirovun hadisəni törədərkən serxoş olduğu bildirilir.

O, narkotik maddə istifadəsi olduğu üçün bir neçə il məhkumluq həyatı yaşayıb.

Bir müddət əvvəl həbsdən çıxıb və həyat yoldaşından ayrılıb. Daşkəsən RPS əməkdaşları ata-anasının yanında qalıb.

Mənsurə Zeynalova - Zərərçəkənin nəvəsi: "Nənəm çöldə odun yarırmış, bu da gəlib, bilmirəm nə mübahisə

Faktla bağlı cinayət işi ediblər, nənəni ölümünə dö-

yüb. O biri gəlinimiz gəlib həmişə yerinə, ona da xəsarət yetirmək istəyəndə gəlin qaçıb. Nənəmi döyəndən sonra qaçıb evdən. Ailəsinə, uşağına yola vermirdi. Uşaqları yaxşı oxuyur, amma orta məktəbə qoymurdu. Yoldaşına artıq-əskik sözlər deyirdi. Axır gəlin məcbur oldu, çıxdı getdi".

Daşkəsən RPS əməkdaşları hadisəni törədən şəxsin tutularaq istintaqa cəlb edilməsi istiqamətində əməliyyat-axtarış tədbirlərini davam etdirirlər.

Faktla bağlı cinayət işi açılıb.

Azərbaycan vətəndaşı Türkiyədə traktorun altında qalıb can verdi

Azərbaycan vətəndaşı Türkiyədə qəzada ölüb. Hadisə Türkiyənin Bursa şəhərində Nilüfer ilçəsinin Taxtalı Məhəlləsində qeydə alınmış. Özəl fermer təsərrüfatında çalışan Şirvan sakini, 1988-ci il təvəllüdü Seyidov Rəuf Rəhim oğlu idarə etdiyi qoşqulu traktorunu dönmə anında də-rəyə aşırıb.

Nəticədə, traktorun altında qalaraq hadisə yerində həyatını itirib. Qohumlarının dediyinə görə, sentyabrın 15-də R.Seyidovun 30 yaş tamam olacaqdı.

Faktla bağlı Bursa şəhərinin hüquq-mühafizə orqanları tərəfindən araşdırma aparılır.

Official Confirmation for Q2 2018

socialbakers verifies that

a 100% Total Response Rate on Facebook

from April 1st, 2018 to June 30th, 2018 makes

Bakcell

Socially Devoted

SOCIALLY DEVOTED

Jan Rezab
Chairman of Socialbakers

For more information, visit www.socially-devoted.com

«Bakcell» növbəti dəfə sosial şəbəkələrdə cavablandırılmış müraciətlərə görə ən yüksək nəticə göstərdi

Azərbaycanın ilk mobil operatoru və aparıcı mobil internet provayderi «Bakcell» şirkəti növbəti dəfə nüfuzlu beynəlxalq "Socially Devoted" sertifikatı ilə təltif olunub.

Xüsusi analitik platforma vasitəsilə dünya üzrə məşhur şirkətlərin sosial şəbəkələrdəki fəaliyyətinin monitorinqi ilə məşğul olan tanınmış "Socialbakers" şirkəti Azərbaycandakı şirkətlərin facebook şəbəkəsində 2018-ci ilin II rübü üzrə fəaliyyətlərini nəzərdən keçirib. Həmin monitorinqin nəticələrinə əsasən, göstərilən müddət ərzində «Bakcell» şirkəti özünün rəsmi facebook səhifəsinə daxil olmuş müraciətlərin 100%-ni cavablandırıb. Qeyd edək ki, «Bakcell» şirkəti 2018-ci ilin birinci rübü ərzində də abunəçi sorğularının 100%-ni cavablandıraraq göstərdiyi yüksək nəticəyə görə xüsusi sertifikatla təltif olunmuşdur. Həmçinin, 2017-ci ildə «Bakcell» dörd dəfə "Socially Devoted" sertifikatına layiq görülüb. «Bakcell»in facebook səhifəsinin 400 mindən artıq istifadəçisinin olması bu nailiyyəti daha da vacib və təqdirəlayiq edir.

Sosial media vasitələri məhsul və xidmətlər haqqında məlumatların geniş abunəçi bazasına daha effektiv şəkildə çatdırılması və müştərilərin suallarının cavablandırılması baxımından «Bakcell»in vacib kommunikasiya vasitələrindən biridir. Şirkətin bir çox populyar sosial şəbəkədə rəsmi səhifəsi fəaliyyət göstərir.

Yüksək keyfiyyətli xidmətin göstərilməsi və müştəri məmnuniyyəti «Bakcell»in fəaliyyətinin prioritet istiqamətlərindədir. Şirkətin müştəri məmnuniyyəti strategiyası dünyanın aparıcı şirkətləri və əhalinin bütün təbəqələrinin tələb və ehtiyaclarının nəzərə alınması ilə yanaşı yerli bazarın tələblərinə əsaslanır.

«Bakcell» abunəçiləri şirkətin həftənin 7 günü, günün 24 saati ərzində abunəçilərə yüksək keyfiyyətli xidmət göstərən "555" Məlumat Mərkəzinə və ya sorğuların 100% cavablandırılmasını təmin edən "Facebook" səhifəsinə müraciət edə bilərlər.

"Nar"dan Bilik günü münasibətilə müsabiqə

"Nar" 15 sentyabr - Bilik günü münasibətilə daha bir müsabiqə keçirir. "Nar" abunəçiləri internet üzərindən keçirilən "Məktəb illərini yada sal" müsabiqəsində iştirak etməklə, həm öz biliklərini sınağa, həm də qalib gələrək internet bonusları və hədiyyələr qazana bilərlər. Müsabiqə sentyabrın 14-ü saat 18:00-da başlayacaq və 16 sentyabr saat 23:59-da yekunlaşacaq.

"Nar"ın sosial şəbəkə hesablarında keçirilən müsabiqəsində digər mobil operatorların abunəçiləri də iştirak edə bilərlər. "Nar" abunəçisi müsabiqənin qalibi olduğu təqdirdə, 100 MB qazanacaq. Maksimum nəticə göstərən ilk 20 nəfərə isə mobil operator tərəfindən əlavə olaraq xüsusi hədiyyələr verəcəkdir.

Nəticələr 17 sentyabrda elan olunacaq və iştirakçılara əlavə həmin gün SMS göndəriləcək. Müsabiqədə bu keçid vasitəsilə iştirak etmək olar: <https://www.nar.az/mekteb-illeri.html>

"Azerfon" şirkəti ("Nar" ticarət nişanı) 21 mart 2007-ci ildə fəaliyyətə başlayaraq qısa bir müddətdə Azərbaycanda telekommunikasiya və mobil rabitə sahəsinin aparıcı şirkətlərindən birinə çevrilib. "Nar" ticarət nişanı Azərbaycanın zəngin mədəni və tarixi irsinin çağdaş həyatla bağlılığının rəmzi olaraq seçilib. "Nar" ölkədə ilk dəfə olaraq 3G texnologiyasını təqdim edib və geniş 4G şəbəkəsini abunəçilərinin istifadəsinə verib. "Nar" şəbəkəsi hazırda ölkə ərazisinin 93%-ni əhatə edir və 7000-dən artıq baza stansiyası ilə 2,1 milyondan çox abunəçiyə yüksək keyfiyyətli xidmət göstərir.

Hər gün onlayn ol!
30 MB cəmi 10 qəpik

Günlük 10 qəpik
Günlük 30 MB

Kiçik məbləğ qarşılığında hər gün onlayn ol!

nar nar

"Nar"dan 10 qəpiyə günlük internet paketi təklifi

"Nar" abunəçilərinə kiçik məbləğ ödəməklə sərfəli günlük internet təklif edir. Təklif edilən "Günlük 10 qəpik" paketinə əsasən, hər gün cəmi 10 qəpik ödəməklə 30 MB internet trafiki əldə etmək mümkündür. Pakete qoşulmaq üçün "gunluk10" yazıb 777 nömrəsinə SMS göndərmək və ya *777#12#YES şifrəsini yığmaq lazımdır.

"Günlük 40 qəpik" paketi isə 40 qəpik ödəməklə 200 MB internet trafiki təklif edir. Pakete qoşulmaq üçün "gunluk40" yazıb 777 nömrəsinə SMS göndərmək və ya *777#24#YES kodunu yığmaq yeterlidir. Hər gün ölkədaxili dəqiqələr və MB-lar əldə etmək üçün isə "Günlük 59 qəpik" paketinə qoşulmaq olar. Paket hər gün ölkədaxili zənglər üçün 25 dəqiqə və 100 MB internet təqdim edir. Bununla da gündəlik mobil xərcləri nəzərə alınaraq saxlamaq olar. Qoşulmaq üçün "gunluk59" yazıb 777 nömrəsinə SMS göndərmək və ya *777#59#YES kodunu yığmaq kifayətdir.

"Nar" tarif və kampaniyaları haqqında ətraflı məlumatı isə nar.az internet səhifəsindən öyrənmək olar.

"Nar" sərfəli qiymətə yüksək keyfiyyət prinsipinə sadıq qalaraq, bir-birindən fərqli təkliflərə abunəçilərinin mobil rabitə tələblərini qarşılamağa davam edir. Gücləndirilmiş "Nar" şəbəkəsi sayəsində mümkün olan bu təkliflər müxtəlif kateqoriyalardan olan "Nar" abunəçilərinin istəkləri nəzərə alınaraq irəli sürülür.

"Azerfon" şirkəti ("Nar" ticarət nişanı) 21 mart 2007-ci ildə fəaliyyətə başlayaraq qısa bir müddətdə Azərbaycanda telekommunikasiya və mobil rabitə sahəsinin aparıcı şirkətlərindən birinə çevrilmişdir. "Nar" ölkədə ilk dəfə olaraq 3G texnologiyasını təqdim etmiş və geniş 4G şəbəkəsini abunəçilərinin istifadəsinə vermişdir. "Nar" şəbəkəsi hazırda ölkə ərazisinin 93%-ni əhatə edir və 7000-dən artıq baza stansiyası ilə 2,1 milyondan çox abunəçiyə yüksək keyfiyyətli xidmət göstərir.

Qohum nikahlarının genetik xəstəlikləri artıran önəmli faktor olduğunu və bu ailələrdə xəstə, əlil uşaqların doğulma ehtimalının daha çox olduğunu tibb dünyası illərdir hayqırmaqdadır. Lakin bununla belə, bir çox şərq ölkələrində olduğu kimi Azərbaycanda da qan qohumu olan şəxslər - yəni xalaqızı-xalaoğlu, dayıqızı-əmiöglü, əmiqızı-əmioğlu və s. nikahların qeyd alınması halları artıb. Respublikamızda qeyd alınan nikahların 56 faizi qohumlar arasındadır. Qeyd edək ki, qohum evlilər eyni soydan gəldikləri üçün ana və ata eyni geni daşıyırlar. Bu baxımdan uşağın xəstə doğulma ehtimalı çoxdur.

Dünyada ailələrin 20 faizini qohum evliliklər təşkil edir. Normal ailələrdə əngəlli uşaqların doğulma faktları 1 faizdirsə, qohum evliliklərində 9 faizdir. Bu ailələrdə ölü və yarımqıç doğuşların sayı da digərlərinə nisbətən 2 dəfə çoxdur. Qohum evliliklərdə ən çox rast gəlinən qan xəstəlikləri, əzələ - sinir, ürək-damar xəstəlikləri, davranış pozğunluğu, əqli qüsurlar və sairədir. Qan xəstəlikləri arasında isə talassemiya, hemofiliya başlıca yer tutur.

Mövzu ilə bağlı "Yeni Müsavat"a açıqlama verən **pediatr Vaqif Qarayev** kəskin şəkildə qohum nikahlarının ölkəmizdə əngəlli uşaqların sayının artmasına səbəb olduğunu vurğuladı: "Mən qohum evliliyinin qəti əleyhinəyəm. Çünki təcrübəmdə gördüklərim mənə bunu deməyə əsas verir. Əgər genetikada pozğunluq varsa, çox yaxın qan qohumları evləndiyi zaman ola bilər ki, birinci nəsilə bu özünü göstərməsin. Ancaq nə vaxtsa göstərəcək, bundan qaçmaq mümkün deyil. Bu məsələ müzakirə olunanda bəziləri misal çəkirlər ki, filankəs qohumu ilə evlənilib, övladlarında heç bir problem yoxdur. Ancaq risk faktoru deyilən bir şey var. Uşaqların istər fiziki, istərsə də intellektual baxımdan qüsurlu doğulmasında böyük risk var. Bəzi xəstəlikləri indi ana bətnində müəyyən etmək mümkün olur, ancaq çoxunu olmur. Məsələn, daun sindromunun qohumluqla əlaqəsi olmadığını bildirirlər, ancaq praktika göstərir ki, əlaqəsi var. Bunu bətn daxilində müəyyən etmək olur. Və ya çoxbarmaqlıq deyilən bir xəstəlik var. Bu genetikada varsa, nə vaxtsa üzə çıxacaq. Genetik xəstəlikləri əvvəlcədən proqnozlaşdırmaq çox çətin məsələdir. Ancaq fakt odur ki, yaxın qan qohumluğu olan şəxslərin qurduğu ailədə uşaqların qüsurlu doğulma ehtimalı həddindən artıq çoxdur".

V.Qarayev bu faktorun hamiləlik dövründə də özünü göstərdiyini vurğuladı: "Bəzən qadınlar gəlir ki, birinci hamiləlik düşüklə nəticələnilib, ikinci hamiləlikdə uşaq ölü doğulub, üçüncü hamiləlikdə də problem yaşanır. Səbəbini araşdıranda görürsən ki, xalaoğlu-xalaoğlu evlənilib və ya əmiöglü-əmiqızı evlənilib. Bir ailə ilə qarşılaşmışdıq, qohum evliliyi idi və üç uşağın hər biri əngəlli idi. Sual verdik ki, nə üçün ilk qüsurlu uşaqdan sonra həkimə müraciət etmədiniz. Cavab

uşaq doğulur. Bunun üzerine qan qohumluğu faktorunu da gəlsək, orada əlillik ehtimalı hədsiz dərəcədə çoxalır. Bu da böyük bir bələdir".

Sosioloq Əhməd Qəşəmoğlu da qəzetimizə açıqlamasında bildirdi ki, qohum evliliklərinin hələ də üstünlük təşkil etməsinin bir neçə sə-

Üçüncü amil də odur ki, insanlar övladını evləndirəndə düşünür ki, var-dövləti özgəyə qismət olmasın, ele öz qohumuna həyat şəraitini yaratsın.

Bu məsələnin qorxulu tərəfi isə xəstə uşaqlar çox doğulur. Digər tərəfdən ailələr arasında səmimiyyət pozul-

muş, yeni ailə üzvlərindən sayılır. Pravoslavlarda və protestantlarda da bu qaydalar mövcuddur. Onu da deyək ki, Asiya və İslam ölkələrində qohumlararası evliliklərə daha çox rast gəlinir. Pakistanlıların 55 faizi də öz qohumlarını seçir.

Katoliklər 4-cü nəslə qədər qohumların nikahlarını kəsmirlər. Onlara görə, dördüncü nəslə qədər evlilik in-

sest, yeni ailə üzvlərindən sayılır. Pravoslavlarda və protestantlarda da bu qaydalar mövcuddur. Onu da deyək ki, Asiya və İslam ölkələrində qohumlararası evliliklərə daha çox rast gəlinir. Pakistanlıların 55 faizi də öz qohumlarını seçir.

□ **Nərgiz LİFTİYEVA,**
Yeni Müsavat

Ekspertlərdən qohum nikahları ilə bağlı SOS

Əngəlli uşaqların sayı artmaqdadır...

verdi ki, peyğəmərimiz də qohumu ilə evlənilib. Bəzən bu dini faktoru da qabardırlar. Ancaq dinşünaslar bildirir ki, belə bir fakt yoxdur. Ancaq hətta olsa belə indi o düşüncə ilə qohum nikahına girmək doğru deyil. Bir daha vurğulayıram, çox böyük risk var. Valideynlər fərqli nəsillərdən, fərqli qandan olmalıdırlar. Əngəlli uşaq valideyn üçün ömürlük əzab deməkdir, həmçinin dövlət üçün əlavə yüküdür. Bu, sosial bir bələdir. Çox böyük maarifləndirmə işlərinin aparılmasına ehtiyac var. Əsasən də televiziya bu məsələyə diqqət ayırmalı, qısa sosial çarxlar verməlidirlər".

Pediatrin sözlərinə görə, bəzən qohum evliliklərinin həm də erkən nikahlardan ibarət olduğunu görürük ki, bu da uşağın sağlamlığı ilə bağlı ikiqat risk deməkdir: "Erkən nikahlarda hamiləlik zamanı problemlərin yaşanması faktları çox olur. Ya erkən düşüklü olur, ya da qüsurlu

bəbi var: "**Birinci amil** odur ki, əhali arasında maarifləndirmə kifayət qədər deyil, cahillik hökm sürür. İnsanlara deyəndə ki, qohum evlilikləri doğru deyil, insana ikrah hissi ilə baxırlar. Hələ ki bu məsələ ilə bağlı cahillik davam edir. **İkinci amil** odur ki, son vaxtlar cəmiyyətdə əxlaqi məsələlərdə bir sıra deformatsiyalar olub, xoşagəlməz proseslər gedir. İnsanlar hesab edirlər ki, yad qızının uşaqlığının, yeniyetməliyinin necə keçdiyini, əxlaqi-mənəvi baxımdan hansı səviyyədə olduğunu bilmirlər. Ona görə də gözlərinin önündə böyüyən qardaşqızını, bacıqızını övladları ilə evləndirirlər. Bizim dövrümüzə belə olsa, hər hansı qızın əxlaqi ilə bağlı heç kimdə şübhə yeri olmurdu. Son zamanlar isə əxlaq məsələlərində ciddi aşınmalar getməkdədir. Ona görə də valideynlər tanımadıqları qızı gəlin olaraq evinə gətirməkdən qorxur.

Bir var biləsən ki, evinə gələn qardaşoğlu, baciöglü sənin qızına bacı kimi baxır, uşaqlar bacı-qardaş kimidirlər. Bu zaman səmimiyyət, mehribanlıq daha çox olur. Bir də var ki, bizim ailələrin indiki düşüncəsi ilə artıq xalaoğlu ilə xalaqızını, əmiöglü ilə əmiqızını bir yerdə qoymaq artıq təhlükəlidir. İndi bu da qorxulu bir haldır ki, doğma qardaşının övladından ehtiyat edirsən, öz övladını qoruyursan. Mənzərənin bu şəkildə olması çox acınacaqlıdır".

Onu da qeyd edək ki, dünyada qohum nikahlarına Qərbi ölkələrdə daha az, Şərqdə isə daha çox rast gəlinir. Məsələn, İngiltərədə əhəlinin 0.56 faizi, Hollandiyada 0.36 faizi, İsveçdə 0.90 faizi, Hindistanda 20 faizi, Yamaykada 44.44 faizi, Küveytdə 54.3 faizi qohumlarla evlidir. Almaniyada yəhudilərin 35.80 faiz, ABŞ-ın bəzi bölgələrində 56.60 faiz əmiuşağı, dayıuşağı evlidir. Lakin ABŞ-ın 50 ştatından 24-də

Müştərilərə qiymət "oxuyan" restoranları cərimə gözləyir

Restoranlarda menyuda göstərilən qiymətlərdən əlavə olaraq, müştərilərə başqa qiymətlər deyilir. Bu da təbii ki, restoranla müştəri arasında narazılıqlara səbəb olur. Belə hallarda qanun nə deyir, çünki bu, hüquqların pozuntudur.

Bu haqda ARB TV-nin "Günə Doğru" verilişində maraqlı sujet yayımlanıb.

Tahir Əlirzayev - Hüquqşünas: "Bu cür xəyata görə həmin hüquqi şəxsi 6 min manata qədər inzibati qaydada cərimə nəzərdə tutulur".

Həttə mənəvi ziyana görə restorandan təzminat tələb etmək olar ki, niyə mənə qiymətdə aldatmısın?!

Eyyub Hüseynov - Azad İstehlakçılar Birliyinin sədri: "İstehlakçıdan artıq pul almaq artıq istehlakçının hüququnun pozulması və aldatılmasıdır. Əgər istehlakçı şikayət edərsə qarşı tərəfi cərimə gözləyir".

Ona görə diqqətli olun, menyudakı qiymətlərdə dəyişiklik var və ya menyumuzda filan yemək yoxdur amma qiyməti filan qədər deyən restoran əslində qanunu pozur. Çünki bu, peşəkarlıqdan uzaqdır.

Güləli Hədiyev - Restoran direktoru: "Menyuda olan qiymətlər əskini tapmalıdır. Hansı ki, hesabatdan çıxan qiymətlərlə. Buna əməl etməyən həmkarlarımızdan da xahiş edirəm ki, bu neqativ hallara getməyəsiz".

Bəli, turizm - qeyri-neft sektorunun inkişafı dedikdə ilk yad düşən sahələrdəndir. Yerli əhaldən başqa menyusuz və ya elə menyusu ilə də qiymət kəleyi turistin başına gəlsə o axı ölkəmizi hansısa restoranın dələduzluğuna görə neqativ tanıyaq.

Menyusuz və ya normal menyusu olmayan restoranlara nümunə olsun, işlərini peşəkar qursunlar. Restoran işi, elə obyekt olsun işlədim demək deyil, bu bir sənətdir. Sənətin sənətkarı olun.